

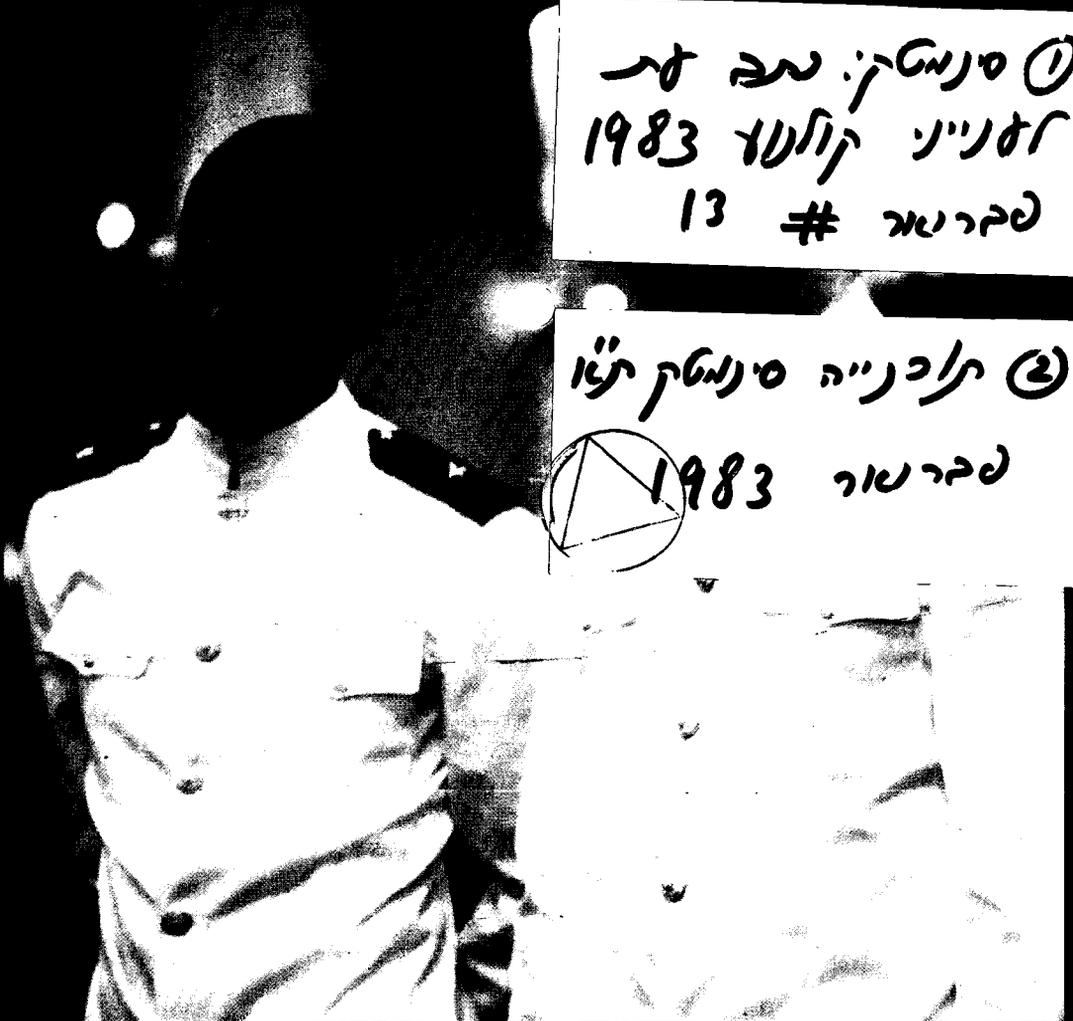
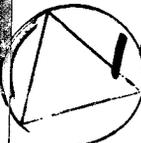
סינמטק

סרטי החודש
תשקיף ביקורת

פברואר 1983
גיליון מס' 13

① סינמטק: שב ער
זעניי קולטו 1983
טברטא # 13

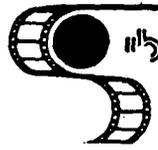
② תלכנייה סינמטק י"א
טברטא 1983

ריצוד גיר ודיוד קית' בסרטו של טילור הקפורד "קצין וגנטלמן".

בימאי אלפרד היצ'קוק (פרנזי, סינמטק ת"א יום א 20.2).

GUNGA DIN

בימאי: ג'ורג' סטיבנס

George Stevens

שחקנים: קארי גראנט, קטור מקלגן, דוגלס פיירבנקס. על-פי הפואמה מאת רודיארד קיפלינג יצר ג'ורג' סטיבנס את סרט ההרפתקאות הנפלא הזה אודות שלושה חיילים בריטים היוצאים להלחם בפונג'אבים הפראים בהודו של המאה ה-19. (117 דקות).

עירית תל-אביב-יפו
אוניברסיטת תל-אביב
הארכיון הישראלי לסרטים
תוכנית סינמטק תל-אביב,
חודש פברואר 1983

1. הסרטים הניבחרים של השנה. (מיבחר סרטים על פי מישאל המבקרים שערך ה"סינמטק").
2. הסרטים הניבחרים של כל השנים. (מיבחר סרטים על פי מישאל המבקרים שערך "סייט אנד סאונד").
3. הוליווד בשנות ה-30. (מתח, אימים, הרפתקאות).
4. הקרנות מיוחדות.

21.30 פנטסטיקה (צרפת/קנדה 1980)

FANTASTICA

בימאי: גיל קארל

Gilles Carle

שחקנים: קרול לור, לוסיס פיורי, סרג' רגיאני, קלדין אח'יה, לורקה, כוכבת התיאטרון הנייד "פנטסטיקה", נקרת בין אהבתה לשני גברים. אוקלד בן ה-60 שהוא קאובוי הדואג לאיכות הסביבה, ופול בן ה-30, מלחין מוסיקה חדשנית. הסרט פתח את פסטיבל קאן ב-1980. מספר המקומות מוגבל.

יום שני 7.2

נועה בת 17 (ישראל 1980) 19.00

בימאי: יצחק ישרון (צפול)

שחקנים: עדי נאמן ז'ל, ליה שימקו, שמואל שילה. הסרט מתח משבר משפחתי על רקע פוליטי ב-1951. בתנועת העבודה פרץ משבר על רקע אידאולוגי (בין מפא"י שבקשה להשתלב בעולם המערבי ובין אנשי מפ"ם שטענו שיש להזדהות עם רוסיה הסובייטית) ובמקביל ספרה של נועה הנקרת בין רצונה להיבדל, להיות עצמאית ובין חבריה מהתנועה הרואים בה חריג.

מוצ"ש 5.2

ארטור (ארה"ב 1981) 19.30

ARTHUR

בימאי: טיב גורדון

Steve Gordon

שחקנים: דאדלי מור, ליוה מינלי, ג'ון גילגוד. להיט קולנועי המבוסס על סיטואציה קומית מוכרת מן הקומדיות של שנות השלושים הארבעים. פלייבוי עשיר שנאחזריו יוצב תמיד משרת אישי אנגלי עתיר נסיון, עומד בפני דילמה קשה: להעטר ללחצי משפחתו ולהנשא לבלונדינית עשירה ומשמעממת או להכנע לרחשי לבו, לממש את אהבתו למלצרית-סטודנטית, בת עניים, ולהפסיד את מקורות הממן שלו. (97 דקות).

21.30 האשליה הגדולה (צרפת 1937)

LA GRANDE ILLUSION

בימאי: ז'אן רנואר

Jean Renoir

שחקנים: ז'אן גאבן, פייר פרסני, אריך פון סטרוהיים, מרסל דליו. שלושה אסירים צרפתים מוחזקים במחנה שבויים שמור, אריסטוקרט מכונאי ובנקאי יהודי. לצורך התסריט השתמש רנואר בחיותיו כשבו בגרמניה במלחמת העולם הראשונה ובזכרונות של ידיים. הסרט זכה באוסקר ובהצלחה בינלאומית מסחרית. (117 דקות. דובר צרפתית ללא תרגום).

21.30 שערי החופש (ארה"ב 1980)

HEAVEN'S GATES

בימאי: מייקל צ'ימינו

Michael Cimino

שחקנים: כריס כריסטופרסון, כריסטופר ווקן, איזבל הופר, ג'ון הארט. אי שם במחצית השנייה של המאה ה-19 יוצא בוגר אוניברסיטת הרווארד מערבה כדי לנסות לעזור למהגרים ממזרח אירופה. במדינת וימינג הוא נקלע לתוכנית של רציחת כמה עשרות מהגרים המהירים איום על מגדלי הבקר העשירים. בסרט שהביא את חברת "יוניטד ארטיסט" אל סף פשיטת רגל מנסה צ'ימינו לשרטט את דמותה של אמריקה והמיתוסים המקדשים שלה בשיא כיעורם ולהראות את האמת על גבורת הכיבוש של המערב הפרוע. (149 דקות).

יום שלישי 8.2

אוואנטורה (איטליה 1960) 19.00

L'AVVENTURA

בימאי: מייקלאנג'לו אנטוניוני

Michaelangelo Antonioni

שחקנים: גבריאל פרוטי, מוניקה ויטי, לאה מסרי, דומיניק בלנשר. סרטו המענין של אנטוניוני. הספור עצמו פשוט ועשוי שלבים מועטים בלא כל הסתבכויות או תפניות (בניגוד לסרטי הקודמים כמו "אמיקה" או "איל ג'ידרו") לעומת זאת הרמויות כאן מורכבות יותר ככל שהסרט מתקדם ורן מוכרות יותר. "בכל יום אנו חיים הרפתקאה, אידאולוגית או סטטימנטלית. הדרמה שלנו היא חוסר קונקציה וזוהי גם התחושה המלווה את הגבורים לאורך כל הסרט". (אנטוניוני, 145 דקות).

VIRIDIANA

בימאי: לואי בונואל

Luis Bunuel

שחקנים: סילביה פינאל, פרצ'סקו ראבל, פרננדו ריי. יצירה קולנועית-פילוסופית, קרה ונטולת רחמים, המתארת עולם מטורף ונאלח. וירידיאנה, צעירה חדורת רעיונות דתיים קיצוניים מבקרת אצל דודה האלמן לפני כניסתה למנזר. הדוד מתאהב בה ומתאבד. וירידיאנה יורשת את אחוזתו ואוספת תחת קורת גגה אביונים וזונות הגומלים לה באונס אכזרי. הזעזוע מדרדר את הקדושה לעולם המושחת מיסודו. כמו הכומר ב"נזירין" גם היא גורמת באדיקותה המופרות וב"טוב ליבה" הנוצר להרס העולם ולהשחתת המידות של יושביו. על הסרט ניכרת השפעת ציוריו של גויה והוא עשוי בטון אלים, מיואש, אכזר וציני. (90 דקות). לפני הסרט יוקרן סרטו של בונואל "כלב אנדלוסי".

THE SEVEN SAMURAI

בימאי: אקירה קורוסאווא

Akira Kurosawa

שחקנים: טושירו מיפונה, טאקשי שימורה. אפוס היסטורי מלא אלימות ופעולה המזכיר מערבון במבנהו ובסגנונו. חבורה של עובדי אימה חסרי אונים מומינים שכעה סמוראים שיגנו עליהם מפני שודדים החמוסים את יכולם. קורוסאווא משתמש בכל השכלולים הטכניים שעמדו אז לרשותו, הקצב, החוש הקולנועי והעלילה הימנית מודרניים לחלוטין, השחזור ההיסטורי שלו אותנטי ומדויק ואין בו רומנטיות מוזיפת המאפיינת אפוסים היסטוריים אחרים. העלילה שימשה אח"כ בסיס למערבון של ג'ון סטרג'ס "שבעת המופלאים".

SCARFACE

בימאי: הווארד הוקס

Howard Hawks

שחקנים: פול מוני, ג'ורג' ראפט, בוריס קארלוף. סיפור עליות של אל קאפונה בשיקגו בסרט שנוצר בתקופה עצמה ומהווה מסמך בלתי רגיל. הסרט מכיל אלמנטים רבים שהפכו משך השנים לסימן היכר של ויאנר הגנטסורים. זהו עולם סגור, קלאוסטרופובי בעל חוקים משלו והעלילה מתרחשת כמעט כולה בתוך העירוני של שיקגו בשעות הלילה כשהצללים מהיגים גם הם גבור בעלילה. (90 דקות. אנגלית ללא תרגום).

KING KONG

בימאים: מריאן ס. קופר, ארנסט שדסאק Merian C. Cooper, Ernst Schoedsack

שחקנים: רוברט ארמסטרונג, פיי וורי, ברוס קאבוט. הגרסה הראשונית ל"יפה והחיה". מפיק סרטים מכיח עמו מאפריקה גורילת ענק המתאהבת ביפיפיה, נמלטת משביה ומאימת להחריק את ניריורק. גדול סרטי המפלצות שעשה שימוש מקורי בטכניקות קולנועיות מקוריות וכולל סצנות בלתי נשכחות שהולידו גל של חיקויים. (100 דקות).

PRINCE OF THE CITY

בימאי: סידני לומט

Sidney Lumet

שחקנים: טריט ויליאמס, לינדי קראס, ג'רי אורבן, נורמן פארק. ספור אמיתי של שוטר חרש ממפלג הסמים של משטרת ניו-יורק שהפך בתחילת שנות השבעים לדמות מרכזית במסע פוליטי לטיהור המשטרה מנגע השחיתות. סידני לומט ("סרפיקו") בוחן בהגינות ובהבנה מעמיקה את עולמם המורכב של שומרי החוק המאמצים את חוקי הגיגול העירוני במלחמתם במקדי הפשיעה.

YOJIMBO

בימאי: אקירה קורוסאווא

Akira Kurosawa

שחקנים: טושירו מיפונה, איסו ומאדה, נאקאדי טאטסיה. סמוראי מובטל המחפש תעסוקה נכנס לעיר המפלגת בין שתי חמלות יריבות ומצליח לחסל את שתיהן. תוך שימוש מהיר בטכניקות קולנועיות מגוונות הופך קורוסאווא את האלימות לקומית ומבדרת. "יוג'ימבו" עושה שימוש נרחב בכל המוסכמות של המערבון אך מסלק מרכז את הצביעות, האלגוריה הפוליטית הזו שימשה אח"כ את סרג'ו ליאונה בסרטו "בעבור הופן דולרים". (111 דקות).

TRE FRATELLI

בימאי: פרנצ'סקו רוזי

Francesco Rosi

שחקנים: פיליפ נוארה, שארל ואנל, מיקלה פלאסידו. איטליה בת ימינו, המפוצלת לצפון ולדרום, לטרור ימני ושמאלי מבטג סוג אהבה של רוזי. ישיש כפרי מזעיק את שלושת בניו להלית אמם בעיירת הולדתם בדרום איטליה. הבן הבכור שופט ברומא המקבל על עצמו לעסוק במשפטם של טרוריסטים, הבן השני פועל במפעל מכוניות צפוני שנפרד מאשתו בת טורינו ובשל פעילותו הפוליטית השמאלית הוא צפוי לפיטורין, הבן השלישי עובד במוסד לעבריינים צעירים בדרום איטליה. מבעד לטרדיה המשפחתית המבויתת להפליא ע"י רוזי צצה הטרדיה הלאומית האיטלקית. איטלקית. (111 דקות).

SINGIN IN THE RAIN

בימאי: סטנלי דונן, ג'ין קלי

Stanley Donen, Gene Kelly

שחקנים: ג'ין קלי, דבי ריינולדס, דונלד אוקונר. שנים מכובדי הקולנוע האילים עומדים להופיע בסרטם המדבר הראשון. הסרט מתגלה כמפלה בגלל קולה של כוכבת העבר ומפיקי הסרט מחליטים להפוך אותו לסרט מוסיקלי שברקע קולה של כוכבת עולה. זהו ללא ספק אחד מטובי המוזיקלס של כל הזמנים. לאיכות הסרט מוסיף הרקע של שנות הששים המוטורפות והסאטירה על הליברל של תחילת הסרט המדבר כמו גם "הגאגים" היוזאליים והמילוליים. (102 דקות).

21.30 החתיכות מקליפורניה (ארה"ב 1981)
THE CALIFORNIA DOLLS

Robert Aldrich

בימאי: רוברט אולדריץ
שחקנים: פיטר פאלק, ויקי פודריק, לורין לאנדן.
מעללי של נוכל קטן המשמש כאמרגן לשתי מתאבקות
יפיות המתגששות בזירות עלובות בדרך אל
התגשמות החלום האמריקאי. כמו בכל סרטיו האחרונים
גם כאן מטפל אולדריץ (12 הנעזים) בפניה המכוערת
של אמריקה והפעם בדרך צנינת ומחויבת. (116 דקות).

19.2 מוצ"ש
19.00 זיל ז'ויס (צרפת 1961)

JULES ET JIM

Francois Truffaut

בימאי: פרנסואה טריפו
שחקנים: ז'אן מורו, אוסקר וורנר, אנרי סאר, מרי
דובואה.
המשולש המפורסם קתרין האשה החופשיה של
ראשית המאה ושני מאהביה ז'ימ הצרפתי וג'יל הגרמני.
"לסרט שני נושאים - אמר טריפו - האחד ידידות בין
שני הנגרים והשני החיים הבלתי אפשריים בשלושה.
הרעיון העיקרי של הסרט הוא שאין אטלרנטבה לאהבה
בין שניים לא מספקת ככל שחיה"ה. (105 דקות).

21.30 האדומים (ארה"ב 1982)
REDS

Warren Beatty

בימאי: וורן ביטי
שחקנים: וורן ביטי, דיאן קיטון, ג'ק ניקולסון.
ספור חייו הקצרים של העיתונאי ג'ון ריד, ומי שיסד את
המפלגה הקומוניסטית האמריקאית. חציו הראשון של
הסרט מתאר את ראשיתו של סיפור אהבה טוער בין ריד
ובין העיתונאית לוואי בריאנט ומקדיש תשומת לב רבה
לחיי הבהומה הנידויות של העשור השני של המאה
ואת מעורבותו של ריד במהפכה הסובייטית. חציו השני
של הסרט מנתח את הרדרדות היחסים בין השניים עם
שובם מברז'ימ לארה"ב ואת שיבתו של ריד למדינה
שלהבה את דמיונו בה גם מצא את מותו. (196 דקות).

הקרנות בכורה לסרט:
"דמותם לנגד עיני"

בימאי: ג'ש ולצקי

20.30	כשעה	3.2
17.00	"	6.2
20.00	"	7.2
17.00	"	8.2
20.30	"	10.2
17.00	"	13.2
20.30	"	14.2
20.30	"	17.2
17.00	"	20.2
20.30	"	21.2
17.00	"	22.2
20.30	"	24.2

כל הקרנות מתקיימות בכית התפוצות.
כרטיסי כניסה לחברי הסינמטק במחיר 50 שקל.

21.30 חוקי המשחק (צרפת 1959)
LA REGLE DU JEU

Jean Renoir

בימאי: ז'אן רנואר
שחקנים: מרסל דאליו, נורה גרגור, ז'אן רנואר.
במשך ארבעה עשורים רצופים מופיע "חוקי המשחק"
ברשימת עשרת הסרטים הטובים ביותר בכל הזמנים
במשאלים שערך בין מבקרי הקולנוע כתב העת הבריטי
"סייט אנד סאונד". סיפורו של סוף שבוע בטירתו של
אצול צרפתי ממשל לרנואר כראי לחברה הצרפתית
הנתונה במשבר, ככמה לעימותים חברתיים ולהעברת
ביקורת נוקבת על המצב הפוליטי, כל זאת ומן קצר לפני
פרוץ המלחמה העולמית השנייה. סרט שהוא עדיין
במושגים של היום רענן וחשופי הן בשימוש בטכניקות
קולנועיות והן באופן הדרכת השחקנים. (113 דקות. דובר
צרפתית תרגום לאנגלית).

15.2 יום שלישי
19.00 האזרח קיין (ארה"ב 1941)
CITIZEN KANE

Orson Welles

בימאי: אורסון וולס
שחקנים: אורסון וולס, ג'וזף קוטן, ריי קולינס, אגנס
מורדת.
ספורו של איל עתונות מפי חמישה אנשים שונים תוך
כדי חקירה עתונאית מקיפה. וולס מנסה להבין את סוד
אומללותה של אמריקה המצליחה והעשירה ומשתמש
בכל האמצעים הקולנועיים שעמדו אז לרשותו. הספור
מתחיל בנקודת זמן שונת ועשוי משורה של ספורים
חופפים בחלקם ונפרדים בחלקם האחר. הסרט נבחר
במקום הראשון בשלושת העשורים האחרונים ע"י
מבקרי הקולנוע במשאל שערך כתב העת הבריטי "סייט
אנד סאונד". (119 דקות).

21.30 תאונת בצע (ארה"ב 1923)
GREED

Erich von Stroheim

בימאי: אריך פון שטרוהיים
שחקנים: גיבסון גואלנד, זאסו פיטס, ג'ין הרשולט.
בעיני רבים אחת היצירות הגדולות בתולדות הקולנוע.
סרט שהפך לאגדה למרות שהגירסה המוצגת היום היא
רק שרידים מהסרט המקורי אותו צילם שטרוהיים
שאורכו היה כתשע שעות ובעקבות אילוצים שונים לא
הצליח להציג מנוחם את הגירסה המקורית. בעיבודו
לרומן מאת פרנק נוריס, מאבות הנטורליזם בספרות
האמריקנית, שבמרכזה המסר שהכסף הוא שורש כל רע,
מציג שטרוהיים גירסה ריאליסטית של המעמד הבינוני
האמריקני. (אלם כותרת באנגלית).

16.2 יום רביעי
19.00 לחיות את חיה (צרפת 1962)
VIVRE SA VIE

Jean Luc Godard

בימאי: ז'אן לוק גודאר
שחקנים: אנה קרינה, סאדי רבן, אנדרה ס. לאברתה.
ויהיה של יצאנית פארוזית צעירה התוהה על
משמעות חייה. סרטו הברכטי ביותר של גודאר המשלב
בסרטו בין היתר קטע מתוך "ז'אן דאיק" של קרל דרייר.
בחלקו האחרון של הסרט משובח הפילוסוף בריט פאריין
עם הגיבורה ועם קהל הצופים על הבעיות הקשורות
במגבלות הלשון האנושית כאמצעי תקשורת ומחשבה
ועל תורת קנט וחשיבותה בהיסטוריה של הפילוסופיה.
(85 דקות).

אחוז "קרחת של מבט לאחור". בסרט יש אהרה ונוסטלגיה חזקה מאוד אל הרומנטיקה של העבר שאינה ולא תחזור עוד. (121 דקות).

20.2 יום ראשון
19.00 אנית הקרב "פוטיומקין" (בריה"מ 1925)
BATTLESHIP POTEMKIN

בימאי: סרגיי איוזבטשין

Sergei Eisenstein
אחד מסרטי המופת הגדולים של כל הזמנים, העוסק במהפכת הנפל ב-1905. הטכניקה הפילמאית הציורית שציינה אותו היוותה מוקד השפעה עצום, וקשה למצוא סרט אחד שקידם כלכך את האמנות השביעית.

21.30 הגיבון מנוטרדם (ארה"ב 1939)
THE HUNCHBACK OF NOTRE DAME

בימאי: ויליאם דיטרלה
William Dieterle
שחקנים: צ'רלס לוהטון, מריון אוהרה, אדמונד אובריאן. הגישה השניה לרומן של ויקטור הוגו (הראשונה עם לון צ'אנו), אודות הגיבון המעוות והמנודה המציל נערה מהגורל המר המצפה לה. למרות הספור הבלתי אפשרי הבימוי, התפאורה המשחק מבריקים. (117 דקות).

21.30 פרנזי (ברטניה 1973)

FRENZY

בימאי: אלפרד היצ'קוק

Alfred Hitchcock
שחקנים: ג'ון פינץ, בארי פוסטר, בילי ווטלאו, כרברה ליי האנט.
סרט המתאר את דחפיו הרצחניים של פרנואיד לונרוני ומחזיר את היצ'קוק לחצות לונרן ממנה היגר בתחילת שנות הארבעים להוליווד. גם בגיל 74 ממשיך "היץ" להציג את דסגנון המבריק המאפיין אותו ומוכיח שהוא האמן בהא הזיידעה של סרטי המתח וההפתעה, של המהתלה המקבירית ושל הסאטירה הדקה. (116 דקות).

23.2 יום רביעי
19.00 אימונות האנימציה - תכנית יבוא, פרטים על לוחות הסינומטק.

21.30 האדם השלישי (ארה"ב 1949)
THE THIRD MAN

בימאי: קרול ריד

Carol Reed
שחקנים: אורסון וולס, ג'וזף קטון, טרבור הווארד.
על רקע וינה הכבושה על ידי ארבעת צבאות הכיבוש נרקם סיפור מתח וידידות מיוחד בין אוסף של מפסידים מקצועיים. זהו אחד מסרטי המתח המופלאים בתולדות הקולנוע, יצירה המספרת סיפור טוב בעוצמה ובכשרון נדירים. (93 דקות).

21.2 יום שני

19.00 האגם המזוהב (ארה"ב 1981)

ON GOLDEN POND

בימאי: מרק רידל

Mark Rydell
שחקנים: קאתרין הפבורן, הנרי פונדה, ג'יין פונדה.
זוג ישישים מבלה חופשה בכיתם שעל שפת האגם הרחוק מן ההמון הסוער. ביקור חטוף של בתם הבאה לחגוג את יום הולדתו של האב מכניס מימד חדש לחיים המנוטוויים של הזוג. משחק מבריק של הנרי פונדה וקאתרין הפבורן, הדיאלוגים שונים ומספקים להם אפשרות להכריק. (110 דקות).

26.2 מוצ"ש
19.30 הגנרל (ארה"ב 1926)

THE GENERAL

בימאי: באסטר קיטון, קלייד בראקמן
Buster Keaton, Clyde Bruckman
שחקנים: באסטר קיטון, מריון מק, צ'רלס סמית.
מדרף מבריק ומשעשע להפליא של נהג רכבת שהקטר שלו נגנב במלחמת האזרחים. ההמצאות הדרמטיות והקומיות מנוצלות מבחינה מקסימלית. "הגנרל" הוא כנוי של הקטר המשמש לקיטון בן ברית ואריב כאחת. קיטון עצמו מצליח ליצור דמות אמינה קומית ומורכבת הקוסמת לנו עד היום. (78 דקות).
לפני הסרט יוקרנו שני סרטים קצרים של באסטר קיטון "הנפח" ו"השטרטים".

21.00 אלכסנדר (יוון 1980)

MEGALOXANDROS

בימאי: תיאודורוס אנגלופולוס

Theo Angelopoulos
שחקנים: אמרו אנטונוטי, אווה קטאמאנידו.
המשך מחקריו הקולנועיים-היסטוריים של אנגלופולוס. כאן הוא חוזר לתחילת המאה, מול צבא הכיבוש הבריטי הוא מעמיד נופית ליסטים החוטפת חמישה אנגלים כבני ערובה ומסתירה אותם בכפר הררי. כאן מעמת הבימאי את היחסים בין אלכסנדר וכנופית המתקבלים כניבויים ע"י בני הקומונה הכפרית. לבסוף הופך אלכסנדר לרוחן דוגמטי אכזר וצמא דם. (95 דקות).

21.30 ביל המלח (ארה"ב 1928)
STEAMBOAT BILL JR

בימאי: צ'אק רייסנר, באסטר קיטון

Chuck Reisner, Buster Keaton
שחקנים: באסטר קיטון, ארנסט טורנט, טום לואיס.
עלילת הסרט מתרחשת בעיירה דרומית על שפת נהר ועוסקת ביריבות בין סטימבואט ביל (ארנסט טורנט), בעל ספינת נהר מיושנת, לבין בנקאי עשיר ובעל ספינת נהר חדשה, קינג (טום מקגווייר). בנו של ביל (באסטר קיטון) מגיע לעיירה לאחר שנים רבות שלא ראה את אביו, ומתאהב בבתו של קינג, האהבה האסורה רק מגבירה את יריבות האבות, ורק סופת הציקלון מצליחה להרגיע את הרוחות. סצנת סופת הציקלון היא שיא קולנועי. (80 דקות).
לפני הסרט יוקרנו סרטו הקצר של באסטר קיטון "שבוט אחר".

22.2 יום שלישי

19.00 האיש שויה בליברטי ואלאנס (ארה"ב 1962)

THE MAN WHO SHOT LIBERTY
VALANCE

בימאי: ג'וזף פורד

John Ford
שחקנים: ג'וזף וון, ג'יימס טיארט, ודה מיילס, לי מרין.
מערבון המעלה בעיות מוסריות של השלטת חוק וסדר ונאמנות לאשה ולקרקע. התסריט נכתב ע"פ סיפור מאת דורותי מ. ג'ונסון והוא נכתב בתקופה שבה היה פורד

CLOWNS

21.30 הליצינים (איטליה 1970)

Federico Fellini

בימאי: פדריקו פליני

שחקנים: ריקרדו בילי, טינו סקוטי, פדריקו פליני. מסמך חצי דוקומנטרי על חיי הליצינים בו מצליח פליני באמצעים קולנועיים פשוטים ליצור עולם קסום. הסרט מחולק לשלושה פרקים: הראשון מתאר את פגישתו הראשונה עם הליצינים, השני הוא דוקומנטרי כולו והשלישי הוא הצהרה של פליני על מקומו של הליצן בימינו. (91 דקות).

21.30 יעקב השקרן (מזרח גרמניה 1976) בכורה
JACOB THE LIAR

Frank Beyer

בימאי: פרנק באייך

שחקנים: ולאסטימיל ברחסקי, ארווין גשונק, סרט מרתק ומפתיע עפ"י ספרו של יורק בקר - סופר יהודי ממוצא פולני המתגורר במזרח גרמניה ועוסק בכתיבת תסריטים, באיפוק וכאירוניה מרה מצויר בקר תמונה מיוחדת של הווי החיים בגטו יהודי בפולין. יעקב, גבור הסרט, מעמיד פנים כאילו הוא מחזיק במקלט רדיו ומפיץ לתושבי הגיטו המנותקים מן העולם החיצון שמועות על קצב התקדמותן של בנות הברית. (95 דקות).
דובר גרמנית, תרגום לאנגלית.

GALLIPOLI

2.3 יום רביעי
19.00 גאליפולי (אוסטרליה 1981)

Peter Weir

בימאי: פיטר וייר

שחקנים: מל גיבסון, ביל האנטר, מארק לי. פרק אחד מתוך גל אוסטרלי שלם המטפל בתהליך שחרורה של אוסטרליה מן החיבוך של בריטניה. הסרט מחולק לשלושה פרקים. בראשון מתוארת היכרותם וידידותם של שני אצנים בעלי מוצא ואופי שונה. בפרק השני המשך ידידותם בבסיס האימונים במצרים והשלישי את הקרב המיותר והאבוד מראש על השליטה במיצרי הזרנגלים. קרב בו נפלו מאות חיילים אוסטרלים. (100 דקות).

21.30 התקפת חיל הפרשים (ארה"ב 1936)
THE CHARGE OF THE LIGHT BRIGADE

Michael Curtiz

בימאי: מייקל קורטיז

שחקנים: ארול פלין, אוליבייה דה האבלינג, פטריק ניאלס, דויד גיבן. ע"פ הפואמה מאת אלפרד טניסון ביים קורטיו את הסרט המתאר את התקפת המוות של החיילים הבריטים על צבאו של סוראט חאן בהדור של המאה ה-19. למרות עיוות ההסטוריה נוצר סרט מפורא שהעלה את ארול פלין לדרגת סופרסטאר. (115 דקות, אנגלית ללא תרגום).

27.2 יום ראשון

19.00 הנער (ארה"ב 1921)

THE KID

Charles Chaplin

בימאי: צ'ארלס צ'אפלין

שחקנים: צ'ארלס צ'אפלין, ג'קי קוגן, עדנה פריבאנס. סרטו הארוך הראשון של צ'אפלין. כמו בסרטיו הקצרים גם כאן הגבור הוא הנוער, דמות שההומור והפאתוס שלה הפכה לאחת הדמויות הקולנועיות הפופולריות ביותר בכל הזמנים.

THE CIRCUS

Charles Chaplin

הקירקס (ארה"ב 1928)

בימאי: צ'ארלס צ'אפלין

שחקנים: צ'ארלס צ'אפלין, מרנה קנרי, אלן גארסיה. פרק נוסף בסדרה הצי'אפלינית הנצחית שגיבורה הקבוע הוא הנוער החי בשולי החברה ונמצא בעימות מתמיד עימה. סרט בעל מבנה דרמטי מושלם, פאתטי ובעל סיום טרגי שיש בו, כמו בסרטיו האחרים של צ'אפלין, דגש על אלמנטים סוציאליים. (72 דקות).

TOUCH OF EVIL

Orson Welles

28.2 יום שני
19.00 מגע של רשע (ארה"ב 1958)

בימאי: אורסון וולס

שחקנים: אורסון וולס, צ'רלטון הסטון, אקים עמירוף, אחד מסרטיו הגדולים של הגאון אורסון וולס - סרט מתח המתרחש בעירה קטנה על גבול מסצ'וסטס ומספר על השלטון החוק וגבולה של הזרוע השופטת. וולס חזר אל נושא החוק אותו הציג בצורה פארודיסטית ב"ליירי משנחאי" ואח"כ בצורה אלגורית ב"משפט". אשתו של גבור הסרט קוויןלן נרצחה בעבר והחשוד ברצח שוחרר מחוסר הוכחות, הוא ראה בכך הוכחה ניצחת לאי יעילות החוק והחל לשנות הוכחות כדי להוכיח את אשמתם של אנשים. (93 דקות).

21.30 סרט הפתעה הצגת בכורה ארצית.
פרטים בסמטק ביום ההקרנה.

FITZCARRALDO

Werner Herzog

1.3 יום שלישי
19.00 פיזקאראלדו (מערב גרמניה 1982)

בימאי: וורנר הרצוג

שחקנים: קלאוס קינסקי, קלאדיה קרדינלה. סרטו האחרון של וורנר הרצוג, מצטרף לשורת סרטיו שתארו גיבורים מזוינים, יוצאי דופן אנוצנטריים על סף הטירוף, כמו "אגירה" "קספר האחר" או "סטרטשק". פיזקאראלדו הוא ספור המבוסס על מקרה אמיתי, סיני פיזג'רלד, המכונה פיזקאראלדו איירי אדב אופרה וחסר פרטה שבסוף המאה הקודמת החליט להגשים את חלומה המטורף בניית בית אופרה גדול בלב הגיוגל של האמונט.

תשקיף ביקורת

שאל שיווין (נמחה, כל העיר)	אין שאל (להיעוץ)	דן מינון (גורמים)	עונה מינון (השלים הזה)	יחידה סיווג (ידיעה) אחידות	רמת נתון (מותרת) ראשית	יגאל משיק (רבי)	אל מוג (אנשים)	דיאל ורט (על המשמר)	נסים זיון (העיר)	אמון זילב (מערב)	אתר גרין (מנוסות)	רמת גורדין (הארץ)	יעקב בן נר (גלי צה"ל)	יחידת אחידת (לאשה)	
****	**	***	***	***	****	***	***	**	****	***	**	***	***	**	א.נ.ר, חבר מוביל אחר
*		●	●	●	●	●		*		*	●	●	*	*	האיש בעל העדשה הקטלנית
**		*	*	●	●	●		●		*	*	●	**	*	אורנה הדרך הבימה
***	****	**	**	*	●	**	***	**	****	**	***	***	***	*	בטיפול
**		●	**	**	●	**	●	*	*	*	***	*	***	**	גרושין סיבוב רביעי
**		*	**	***	**	***	*	*	*	*	●	●	*	***	ראת רוקדת לבדה
***	*	***	***	***	**	***	*	*	*	*	●	●	**	***	ליל הדממה
***		●	●		*	***	*	●	*	**	*	*	**	**	המכה הקטלנית
**	●	●	●		*	***	*	●	*	**	*	*	**	**	מלך הקומדיה
***		***	***	***	*	***	*	*	**	*	*	**	***	***	ספיטס
*		***	***	●	*	●	*	**	*	*	*	**	***	***	ערך לכל דבר
				●	*	●			*	*	*	**	***	***	שטרות רשתה לואי

מקרא:

- *** מצויין
- ** טוב מאוד
- * טוב
- ממוצע
- רע

סרטי החודש סרטי החודש סרטי החודש

"אי.טי. - חבר מכוכב אחר" (יאקסטרה טרסטראל)
E.T. - Extra Terrestriai

בימאי: סטיבן ספילברג

הפקה: סטיבן ספילברג, קתלין קנדי בימוי: ס. ספילברג
dir.: Stevem Spielberg
"מלמעות", "מפגשים מהסוג השלישי", "שרידי התיבה האבודה". תסריט: מליסה מאטיסון ("הסייח השחור"). צילום: אלן דאביאו. עריכה: קרול ליטלטון. מוסיקה: ג'ון ויליאמס (מלחמת הכוכבים) עיצוב: ג'יימס ביסל. עיצוב אי.טי.: קרול ראמבאלדי (הנוסע ה-8, "קינג קונג", 1976). תפאורה: ג'קי קר. תלבושות: דבורה קנט. אפקטים: דניס מורן (אולפני לוקאס - "אי.אל.אמ."). יועץ הפקה: פרנק מרשל (גם בסרטים קודמים של ספילברג). עיצוב החללית: רלף מק'קוארי. שחקנים: דגרי טומאס (2 פנים ואלמני), דני ואגלאל (האמא), דרו בארימור (האחות), רוברט מק'נטון (האח), פיטר קוויט, ק. מארטל, שון פרי. הפצה: יוניברסל, דרך סי.אי.סי. אורך: 115 דקות.

ספינת חלל זרה כיער על כדור הארץ. צוותה אוסף רוגמאות צמחים ואתנים. אחד מהם מתרחק ונעוב כאשר חברת בני אדם רצה אל הספינה חו ממחרת להמריא. היצור - "אי.טי." נאסף על ידי ילד (הנרי תומאס) אב ביתו, שם הוא מסתתר ממחפשי. בעזרת ידידו הילד, אחיו ואחותו, הוא לומד מעט אנגלית ומרכיב משדר כדי להזעיק ספינת חילוץ. ורות הארץ וגעגועי הביתה מביאים לגסיסה. חברת המחפשים המאחרת אותו אטומת את הבית ומנסה להצילו, לשוא. הילד מחלצו מן התא שנועד לשמר את גופתו. יחד עם חבריו, במידף מכוניות ואפנים, הוא מביאו אל קרחת היער אשר בה, בעייתו נכלא, נודחת ספינת החילוץ. סצינת פרידה נרגשת. להתראות בי.אי.טי. - חלק שני.

תענוג. קשה למצוא בימאי נוסף עם היכולת הנדירה לספר סיפור בשפה קולנועית בצורה הגנאלה שבה ספילברג עשה זאת. הן מבחינת קצב סיפור והן מבחינת שימוש ב"מילים" נבונות ומוכרות. באותו כיוון, הסרט הוא חכם מבלי להיות מתחכם. הצילום הקטוע של חברת המחפשים, עם צורך המפתחות הנאיים המיטלטל מן הצהודה. כמו הצילום הקטוע של רב המבורים, כאילו ממוטט של ילד. הימצאות מקורות האור - חלון, מנורה, אור יום זכו, בתוך התמונה כדי לחזק תחושה מציאותית. שילוב המכונה, התמים, הגמנוח, הקטן והחכם בעיצוב דמותו של "אי.טי.". ההתייחסות למידים הקולנועי עצמו, כמו בפגישת "אי.טי." עם התפושט של "יודה" (האימפריה מכה שנית) - הדוגמאות רבות נוספות. יחד עם מרכיבים קולנועיים שאינם נקלטים במודע על ידי קהל, כמו המוסיקה, עם מוטיב מוסיקלי אחד ל"אי.טי." ואחד לילד, והשתלבותם כאשר שלי הדמויות משתלבות; או העיצוב המדוקדק של "המשפחה הטובה מן המעמד הבינוני החיה בפבר" עם הגומא קומית - המקרה העמוס מדי שבו, כמובן, יש סלט תפוחי אדמה מוכן, קוקה קולה וביירה; עשימות הבובות והצעצועים; הזמנת פיצה בטלפון, וכד'.

כמו שאומר ספילברג, שנלד וגדל בתוך תדת רכות זו של המציאות האמריקאית: "אף פעם לא נשדרתי או הלכתי מכות ואף פעם לא ראיתי גייה. עד שהגעתי לבני יורק לא אכלתי אף פעם אוכל איטלקי אמיתי. דיסני היה המצפון האבהי שלי ההודרה החורג שלי היה מכשיר ה"טלוויזיה". או שהוא אומר ברומה להיצ'קוק: "מה שמחדד אותי עד מוות זו האפשרות שיום אחד אשעמם משהו בסרט שלי".

ועד מפיו: "תמיד חשבתי על עלם המבורים כאנשים גבוהים מטילי צל נעק. אנשים שאינם חושבים כלילים אלא כמקצוענים. הם מסוגלים להבין את "אי.טי." מבחינה ביולוגית ומדעית אך לעולם לא יבינו שיש לו לב".

טרזון (או "בושת הגיזגל" [בלגיה 1975])

TARZOON

בימאי: פישא (ז'אן פול וואלאבנס), בוריס סולוינגר

dir: PICHIA
ע. במאי: ברנרד פישר מופיק: ב. סולוינגר ע. מופיק: ז'ני ג'ר. מישל גאסט תסריט: פישא, פייר בארטייר דיאלוגים: פ. בארטייר, קריסטיאן דורא מוסיקה: מרק מולין עריכה וקול: קלוד כהן, הלואז עיצוב דמויות: פישא עיצוב: ז'אן למנס, לוק הנריקס, לור דהלאטל, ניקול ואן גותם ס.נ.ד. וואליסה פילמס. הפצה: פוקס המאה ה-20, דרך א.ד. מטלון אורך: 80 דקות קריינות דרמטית מוגזמת "אפ'ריקה! מסתורן ואכזרי... בה לפילים יש בתי קברות ובני אדם נרקבים כאשר יפלו... מקור משיכה לעש האנושי צמא העושר..." וכו', בין המיטגל הראשון בסרט - בין חרק לחרקה, עד למיטגל האחרון בו - בין פיל לפילה, נשפכת על המסך עלילות רבות ובמרכזן - טרוון נלחם בבאזונגה וצבא אברי המין.

באזונגה - דקטטורית מרובת שדיים ובעלת קרחת, שוכנת במעמקי מינהרה ואגניולית, ממנה היא שולחת 3 שליחים פאליים (זוינס) כןף לחטוף את אשת טרוון לצרכי קירקוף והשתלת קרקפתה מפוארת השיער על קרחת באזונגה.

טרוון (קולו של ג'וני וייסמילר הבן) מוכיח עצמו ככמעט אימפוטנט במיטת אשתו ההרמנית. למרות ניחומיה בזרועות קופיפם שיער האשכים, אין ג'ון מסופקת והיא נופלת כפרי בשל תחת שליחי באזונגה האונסים אותה עד כדי אנקות אורגזמיות ארוכות נגן הנמשכות לאורך קלומטרים רבים של חטיפה.

טרוון רודף. הרפתקאות. כולל הצלה על ידי אמריקאי (קולו של ג'ון בלוש) מסטול העף בסינע ציפורים; מירדף נסיס טורפי כל; מיפגש עם משלחת חקר אופינית; פורפסור 2 "רעים" והרפתקנית יפהפיה ("אני בסרט הזה רק בגלל שמצאתי למפיק"); טרוון חדר למעמקי המינהרה. יתיקל בשצאה המויון של באזונגה. מסרב לפיתויה. משמיד את מלכתה. מציל את ג'ון אשתו ויחד הם מרחפים, ללא ספק, לקראת הרפתקאות נוספות. "טרוון" מלא סרטיים קצרים-מציניים-בפוטנציה כמו הנ"ל, הנשפכים לתוך וולגאריות גסה והומור מקאבר מדי, נוטף דם. חלק מן הרעיונות הטובים - ההומור או ביקורת חברתית, הופכים חסרי טעם עקב התופעה הנ"ל וחלקם הופכים בגלל תיומן לא נכון, להערות אגב במקום להוות שורות מחץ.

יחד עם זאת, יש בסרט 2 אפקטים מענינים למתענינים באנימציה: א. ההשפעה, במדע או שלא במדע, של סרטי טקס אברי. ב. הפיתרונות המצוינים לאנימציה וזהל.

א) טקס אברי, מן המצוינים הפרועים שבכמאי האנימציה בורנר ומ.ג.מ. בשנות ה-50 וה-60, זוכה בערשים השנים האחרונות להערצה צרפתית מוחלטת. בדיחות חזונית ומילוליות רבות ב"טרוון" נראות כמעותקות מטרטי: השמש האלסטית הוורחת כגוש מסטיק עהוב. התוכי החושב מצנפת כרבולת כדי לקרוא כתרנגול. סינגון הקריינות לכל אורך הסרט. השארת תמונה חשוכה לאורך זמן כשהקריין מכריז "לילה".

עוד (ב) שימוש חוזר באותם ציורים, עיצוב גס ורקעים פשטניים של ממרחי צבע מים מוטוים היטב על ידי תנועה מהירה מאד, עריכה מעולה, שינוי גדול תמונה ועושר גוונים וטקסטורה.

פישא, הקרקטוריסט הבינלאומי המצוץ, נפל עם "טרוון" קרבן לתפיסה המעוותת שסרט ארוך הוא "מכובד" יותר מסרט קצר. גודש הרעיונות הטובים, ההומור, מוסיקה המצינית והמון המון העבודה שהושקעו בסרט יכלו להיות, כשעה וחצי של סרטים קצרים, הרבה יותר מהנים ומענינים משעה וחצי של "טרוון" אימפוטנט. חבל.

עד לכל דבר (הולגריה, 1968)
THE WITNESS (A TANU)

תסריט ובימוי: פטר באקשו

Dir.: Peter Backo
הפקה: מאפילם (סטודיו מס. 1, בדאפסט); צילום: יאנוש זומבולאי; מוסיקה: סאבולס פיניס; מישחק: פרנץ קאלאי, לילי מונרי, וולטאן פאברי, לאיוש אחו; אורך: 110 דקות; הפצה: פורום פילם.

דימים הם ימי התקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה ועלייתה לשלטון של המפלגה הקומוניסטית בהונגריה. שומר הסוללות שעל חופי הדאנובה יוחף פליקאן, איש גס ולא חכם, נזרח חיזר במרתף ביתו, לשמחתם של בני משפחתו. באותו הזמן מארחת המשפחה בביתה שר נכבד שהיה חבר נעורים של פליקאן. ביקורת פתע של אנשי החוק מגלה את הנעשה במרתף. פליקאן, למרות הגיבוי של ידידו מושלך לכלא ומצטרף לחברתם של איש דת וגשל משתף פעולה עם הנאצים בתקופת המלחמה. ואולם, אנשי המפלגה הקומוניסטית, באמצעות החבר ויראג, מחליטים להטיל על פליקאן משמיות שונות למען המולדת. בין השאר הוא ממנה למנהל בריכת שחייה, לאחראי על פרויקט התפוח ההונגרי וכדומה. בין כישלון אחד לשני הוא מוחזר לכלא ויחסו של ויראג אליו מצטנן והולך. ברעידת מתברר לפליקאן שכל טובות ההנאה שקיבל מן המפלגה נטרדו לעשותו עד מדינה נגד ידידו השר שהחזיק אותו מאשם בבגידה במולדת. ויראג וידידיו מכינים את פליקאן למשימה העיקרית שלו אבל הוא משבש את כל תוכניותיהם.

עד לכל דבר (או בשמו המקורי - העד) הוא סאטירה פוליטית שנונה וצינית על המשטר הקומוניסטי הגוש הסובייטי בכלל ובהונגריה בפרט, שהופק עוד בשנת 1968 נאסר להקרנה במולדתו ומוחוצה לה עד לפני שנתים. הבימאי, פטר באקשו מגולל את המעשייה בעזרת כותרות כמו עלילה תמימה פיליזים. באקשו שם להלך את המפלגה הקומוניסטית ואת דרכי פעולתה. ישנם בסרט הרבה קטעים מבריקים, כמו הקטע של התפוח וא רכבת השדים בנן השעשועים. ואולם הסרט מתנהל בכבדות ובעצלתיים. החזרה של פליקאן לכלא הנשנית וחזרת מעניפת ומורידה מן המחם של הסרט. אנו יודעים מראש את סיומו של כל מהלך וחבל. נראה כי המסר של הבימאי היה חשוב יותר מן האיכות האמנותית של היצירה. אף על פי כן הסרט עומד היטב בשליחותו והופך למסמך יותר מאשר סתם סרט נגד המשטר הטוטליטארי בהונגריה. פרנץ קלאי בתפקיד פליקאן - מצויין ודמותו מזכירה את "החייל האמיץ שווייק" של האשק. וולטאן פאברי, הבימאי הנחדע, מגיש הופעה יוצאת מן הכלל בתפקיד השר. לילי מונרי, שאותה ראינו מאוחר יותר ב"אשה האחרת" של מרתה מורוש, טובה מאוד בתפקיד הבת.

■ שאול שירירן

בטיפול (הולאנד, 1980)

OPNAME

בימואים: אריק ואן-ווילן ומריה קוק

Dir.: Erik van Vuylen, Marja Kok
מפיק: וורקתיארט אמשטרדאם; צילום: רובי מילר; מוסיקה: רנה ואן דר ברג; עריכה: האנס ואן דונגן; מישחק: הלמט וונדרברג, פראנק גרוטהוף, האנס מאן אינטולדר, מריה קוק, דאריה מור, הרמן וינק; פרס חבר השופטים בלוקארנו, 1980, פרס איטליה 1980; אורך: 94 ד'; הפצה: סרטי גלפנר.

מר הריזאל הוא גבר בגיל המעמדה, בעל משתלת פרחים, נשוי ואב לבן העומד להינשא. הוא בא לבית-החולים כדי לקבל תוצאות של בדיקות שאותן ערך זמן מה קודם לכן, משום שרגלו כאבה. הוא משובע שלאחר שקיבל את התוצאות יוכל לחזור לביתו ולעיסוקיו. בבית-החולים מסתבר לו שהשוהות תנאך, הוא אינו יודע בכמה זמן. איש אינו אומר לו דבר. מה שאמור היה להגמר בכמה שעות - נמשך והולך כשיטו שאין לו סוף. שלושה שבועות עוברים ושגרת הבדיקות נמשכת. הוא מוערב לחדר זוגי שבו הוא פוגש את פרנק הצעיר המאושפו אף אף תקופה ארוכה. זהו, מסתבר אחר כך - חדר הנידונים. פרנק

הנראה אף הוא מלא חיים ומאבד אותם במהירות, ממש כמו את שערות ראשו הנושרות והולכות. השניים מדחיקים את מצבם, ערים כל אחד, למצבו הקשה של השני ומנסים לברוח מבעיותיהם שאינו מרפא. מר דה-ואל עובד לכמה שעות את בית החולים, בניגוד לדרישת הרופא המטפל, כדי להשתתף בחתונת בנו, וחוזר ממנה כמו הביתה - אל ידידו שאהובתו רחתה אותו. מה שנשאר להם אלה התקוות שלא התגשמה האחד את השני.

מעבר לנושא שבו הוא עוסק, "בטיפול" הוא תופעה מעניינת - תערובת של עבודת תיאטרון ותיעוד קולנועי. מצד התיאטרון נגיעה סדנת ה"זורקתיארט" ההולנדית הבוחרת העליות בעבודותיהם בעיקר נושאים חברתיים שדוגש על אנשים המוצאים את עצמם בעורה זאת או אחרת אסירי "השיטה החברתית" הכובלת, ומצד הקולנוע בא אחד הבמאים של הסרט, אריק ואן-ווילן, שמאחוריו כמה סרטים דוקומנטאריים ועלילתיים. הבמאית השנייה היא מריה קוק, הרוח החיה של ה"זורקתיארט".

הטיפול נחלק לשני חלקים כמעט שווים השונים בעזרת הטיפול בהם. הראשון - כמעט תיעודי המתרכז במה שקרה לדה-ואל בבית החולים, בטיפולים שהוא עובר וביחס הרופאים והאחיות - יחס עינייני וקר. החלק השני גולש כבר לאיזו מלודרמטיזם עם סיפור מסוים מאוד החדר לכאן - סיפור הבדיחה של הריזאל לחתונה. האמת היא שאת החלק הראשון קשה לראות, בעיקר משום ההצגה הנאטורליסטית כל כך היודרת לפרטיו של הטיפול הרפואי - הוצאת דם לבדיקה ממש העצבות, חוקן וכל השאר. מי שהתגבר על חלק זה יוכל להינות מביצוע מרתק של חלקו השני של הסרט (כמו כל הסרט כולו). הנותן אפשרות נוחה יותר לשחקנים להציג את כל הביטוי שלהם ואת כשרונם. "בטיפול" הוא סרט של אימפרוביזציות מצולמות, עשיות היטב שאינן עונו על השאלה - איך הדיאלוג החברתי-רפואי הוא משאיר לרגעים הארוכים שמדירי. האבר רק פותח פתח לעולם אכזר זה, אותו אנחנו מדחיקים מהמדענות שלנו. פתח מינורי ועדין מאוד, חד תכוע, פתח שמעטים יכולים להיכנס בו מבלי להיפגע.

■ גדי אורשר

ספיחס (ישראל/גרמניה המערבית, 1982)

PRIVATE POPSICLE

בימואי: בוועז דוידוון

dir.: Boaz Davidson
תסריט: בוועז דוידוון (ע"פ רעיון מאת: אלי תבור)
צילום: אדם גרינברג; עריכה: ברוריה דוידוון; עיבודים מוסיקלאיים: מתן מוכיח; עיצוב תלבושות: תמי מור; מפיק בפועל: אמנון גלובוס; הפקה: מנחם גולן, יורם גלובוס. שחקנים: יפתח קצור, צחי נוי, יונתן סגל, יוסף שלוח, רבורה קידר, מנשה רששבסקי, משה איש כסית, רבורה בקון, סוניה קאן מרטין, ביאה פידלה, שמואל אייזר. מפציים: סרטי נח.

לאחר סיום חוק לימודיהם מתגסים בנצי, יח'לה ומומו לצ'לה. במסגרת האימונים הצבאיים ממשיכה השלישייה הבלתי נפרדת במעלה הגיגלים. בין טיטוריו הטיירונוש בדמיות ממנה שמר, שמש, מוצא בנצי המיוסר אהבה חדשה בדמותה של חיילת ממחנה הטיירונוש הסמוך; ומומו תר עדיין זיונים הפחים, ואילו יח'לה, המארגן מיד עסקי מכירות והלוואות, הופך למטרת כל העלבונות וההשפלות וגם למושא חיזוריו של בנצי כשהשלישייה, במסגרת אחת מהרפתקאותיה מתחפשת בבגדי נשים.

אם הפרק הראשון בסאגת "סקימו ליומן", עמד עדיין בקריטריונים כלשהם של ביקורת קולנוע מוכרת, היה שמפרק אחד למשנהו חלה התרדרות עד כי עתה הפרק הרביעי של ההגדה לבית גולן, גלובוס, דוידוון" יציב מתחת לכל אמצעים קונבנציונליים של ביקורת. תכונותיהן של הדמויות עובדו עוד בפרק הראשון ועתה כל מה שנתר לבועז דוידוון אלה הן וריאציות על אותה נטחה דלה ועל אותם מאפיינים סטיוניים

אותם המציא בשלושת הפוקים הקודמים. אלא שרמת התייחסות, שמעולם לא הצטיינה בגובהה, הפכה כעת לקלושה עוד יותר, שלא לדבר על רמת ההומור. חשיפת יסבנו של ידליה השמן הרי זהו כלל כל העבור מאז מישיבנו עם סטלה המגמרת ואם עבר זהו שישתנה בצרפוצו למה לא להפילו לתוך מחראת המחנה.

משום מה מתעקשים מפיקיו של הסרט וטוענים שעלילתו מתרחשת בשנות החמישים, כשמה שנראה על המסך והיו תקופה לא מוגדרת באף מקום. מדי הייליים, למשל, הם שטענו מזמן של עבר הווה שמעולם לא היה וקיינו; חזות המפקדים עטורים אותות וסמלים בבחינת כל המרבה הרי זה משובח, כשבניהם מוצמד משום מה גם אותמלחמת יום כיפור. ולא רק זאת, כל רומז לאות עברית נמחק. לחלוטין מהסרט נותר רק לערוך דאבינג על מנת להעלים את ישראליותו של הסרט בעת הפצתו מחוץ לגבולותיו. על משחקו אז בימור אין מה לדבר. זהו פשוט אילות ועליבות בהתגלמותה הגסה ביותר. אם דבר שבו עדיין מוצא לו את קהלו, כנראה שלקהל זה לא מגיע דבר טוב ממנו.

■ דינאל ורט

גירושין — סיבוב רביעי (ארה"ב, 1982)

AUTHOR! AUTHOR!

בימאי: ארתור הילר

dir.: Arthur Hiller

מפיק: אירווינג ינגלר; תסריט: ישראל הורוביץ; צלם: וקטור ג' קמפר; עריכה: ויליאם ריינולדס; מוסיקה: דיוב גרווי; שחקנים: אל פאצייטו (איבן טרווליאן), דיאן קטן (אליס טרטיט), טיטוסי וילד (גלוריה טרווליאן); בוב דיש (מוריס פיניסטין); בוב אלוט (פטרק דיקר); ריי גולדינג (גיקי דיקר); אלן קינג (קרפליק).
אורך: 109 ד'.
הפצה: סרטי א.ד. מטלון.

איבן טרווליאן עסוק בהכנות לקראת העלאת מחזהו בברודווי. הוא מקווה שהמחזה יצליח שכן עליו לכלכל חמישה ילדים המתגוררים איתו; איגור, בנו מנישואין קודמים, דבי ובוני וספיק והרלדו, שובל שהשאירה אחריה גלוריה, אישתו, שהיתה שנואה כבר שלוש פעמים. גלוריה עובדת גם את איבן. הפעם היא התאהבה בצעיר בשם לארי קוצווינקל. גם במישור הקצועי עגמרת בעיות: איבן רוצה שאת ההצגה יביים מוריס פיניסטין — אבל פיניסטין שונא לבנים קומיות. מפיק ההצגה, קרפליק, סיפר שכוכבת הקולנוע, אליס דיטרויט, מוכנה להופיע בהצגה (זאת היתה הופעתה הראשונה כתיאטרון) אבל ברצף האחרון הוא מודה כי אליס עדיין נמלכת בדעתה והוא מבקש מאיבן לשכנע אותה.

שמו העברי של הסרט (השם המקורי: "הידד למחזאי!") משקפת את המטרה בניסיון לתת מושג מלא ככל האפשר על תוכן הסרט. את טיבו של הסרט יש לזקוף קודם כל לזכות התסריט המבריק. הדיאלוגים נמסים כפה, נוה לשחקנים לומר את השורות. אולי לכן הסרט מעביר איזו הלהבות נזירה, תחושה של הנאה תוך כדי עשייה. ישראל הורוביץ, התסריטאי, מטיב ליישם את הלקחים שהפיק מן הקומדיות של וזי אלן. נטיותו של איבן לאכול מזון בריאות בטכנות ידיו ולדון מעוררת תגובות ביקורתיות (ע"ע "הרומן שלי עם אנני" הפגישה אחרונה בין אלבי ואנני נערכת במסעדה צמחונית). קרפליק חופן בתיעוב ערימת גבעולים שמונחת על צלחתו ואומר: "דבר כזה צמח אצל ידיד שלי בגינה, הוא דאג שישלוקו את זה — זה חנק את הראש!"

ארתור הילר נתן שיעור מאלף לאלן פרק בנשוא: "איך להשתמש בילדים רבים והלת לכל אחד מהם אישיות משלו". הילדים בימים אחרונים של האבה" לא היו הרבה יותר מאביוזים. על דבר אחד אני מצר: בסרט משתתפים בוב וריי צמד קומיקאים ותיקים, אבל הם סובלים מוסר תעסוקה. הם מגלמים את פטרק וגיקי דיקר, שני השחקנים של ההצגה. הם אפילו לא קראו את המחזה. "אם אליס דיטרויט הסכימה להשתתף בהצגה, אומר אחר מהם, מי צריך לקרוא את המחזה.

אני כבר יכול להריח את הכסף". ההצגה שעליה עורכים חזרות מכירה את "נא להכיר את פמלה", הסרט שטרופו מביים בגוף "זלילה האמריקני". אנו רואים שברים מתוך המחזה ומקבלים מושג מעורפל למדי עליו. ההצגה האמיתית מתרחשת על בימת החיים.

■ איל נגה

הדמות התשיעית (ארה"ב, 1979)

THE NINTH CONFIGURATION

בימאי: ויליאם פיטר בלאטי

dir.: William Peter Blatty

מפיק: ויליאם פול; תסריט: ויליאם פיטר בלאטי, על פי סיפור "צנצן, צנצן, קיין הרוצח". צלם: ג'רי פיש; עריכה: פיטר פיש; מוסיקה: בארי דאוורון; שחקנים: טיטיס קיץ (הרוסן קיין), סקט וולסון (קטשאו), ג'ייסון מילר (רינו), אד פלנרס (פאל), מוס גאן (נמאק). אורך: 109 ד'. הפצה: שבעה כוכבים.

ימי מלחמת וייטנאם, היילים אמריקנים רבים סובלים מהפרעות פסיכוטיות. שלטונות הצבא המודאגים מרכזים 27 קצינים כנלה בטירה מבודדת. שם מנסים לקבוע אם האנשים בלתי שפויים או אם הם מתחזים כדי להתחמק מן השירות הצבאי. למקום מגיע רופא ראשי חדש, הקולג' קיין. קיין מנהיג שיטת ריפוי בלתי מקובלת. הוא מעודד את החולים לפנות אליו בכל נושא שמטריד אותם עשרים וארבע שעות ביממה וירוש מאנשי הצוות הרפואי לגלות יותר הבנה לחולים. אבל קיין שרוי במצוקה בעצמו: הוא איננו מבין מרוע פוקדים אותו בשנתו ביעותי לילה של אדם אחר.

בלאטי כתב את התסריט הרייווי של "מגרש השדים". למרות זאת נאלץ להתקן חמש שנים שניתנה לו ההזדמנות לביים בעצמו. יום אחד שוחח בלאטי עם בילי ויילר והינה לפניו את קשיו בהשגת מימון. ויילר הגיב: "רק מפני שכל אולפן בהוליווד דחה את התסריט שלך, עדיין לא אומר שזה תסריט מצוי". ויילר צדק. הסרט מתחיל בתופה סהרורית. החולים מורידים את המיסוד לכבוד הרופא החדש לרמה של מישחק לדים. אבל בהמשך הסרט מתמקד על סידרה של ייכוחים תיאולוגים בין קיין לבין קשאו, האסטרונאוט שסירב לטוס לירח.

בהקשר זה יש להעיר כי שמו העברי של הסרט חסר משמעות. הקונפיגורציה או התבנית התשיעית היא, לדברי מרענים, רמת הדחיסות של פרודות חלבון שבה מתהווים חיים מאלים. בלאטי סבור כי הסבר זה של סוד הבריאה אינו מוצלח יותר מן ההסבר הדתי.

בחלקו האחרון של הסרט, בכל אופן, כוחר בלאטי בפתרון הקל: עימות אלים בנוסח המערבון שבמהלכו יקבע כבירור מי טוב יותר: אנשי כנפית אופנועים אלימה או איש חיל הנחתים המתחייב בודד במערכה מול. זהו קטע רווי באלימות מפורטת ובמהלכו מאבד בלאטי את רוב ההישגים שצבר במהלך הסרט. במקום דמיות בשר ודם מתמודדות כאן דמויות המונעות בכוח דחפיו הדרימטיים של הבמאי. מומחי השיווק מסתפקים גם הם בהשתיי מרכז הכובד של הסרט אל חלקו האחרון. מודעת הסרט מכילה עתק מילולי מתוך המודעה (המקורית) של "התפתח הכמאני": משולש ומתוכו מגיח ראשה של דמות מאיימת שענינה מאופרות ובידה היא אוחות סכין.

■ איל נגה

היא רוקדת לבד (ארה"ב — אוסטרליה, 1980)
SHE DANCES ALONE

בימאי: רוברט דורנהלם

dir.: Robert Dornhelm

הפקה: ג'ורג' טאון הפקות. תסריט: פול דייזיס. (לפי רעיון של רוברט דורנהלם קריינות רצף: ג'ון בראשו. דיאלוגים נוספים: בד קורט. צילום קארל קופלר. עריכה: סינה פריז. מוסיקה: גוסטאבו סנטאלולה. שחקנים: קירה ג'וזיסקי, בד קורט, מאכס פון סידוב, פאטריק דיפון. הפצה: סרטי גלפנד. אורך: 87 דקות.

של כתובות מנחות על המסך. הפגנה כזו של חוסר ליטוש וחוסר כשרון נדירה אפילו בסרטים שנוצרים עבור הטלוויזיה האמריקנית.

■ **דניאל ורט**

מלך הקומדיה (ארה"ב, 1982)

KING OF COMEDY

בימואי: מרטין סקורסה

dir.: Martin Scorsese

מפיק: ארנון מילצין; תסריט: פול צימרמן; צילום: פרד שורר
מושחק: רוברט דהנירו, ג'רי לואיס, סאנדרה ברנהרדט, שלי האך הפצה: סרטי שפיא

(היות והסרט הופץ בישראל, לפני שיצא לשוק בארצות הברית, לא ניתן היה עדיין להשיג רשימה מלאה של כל הצוות ומשתתפי הסרט).

רופרט פאפקין החליט "לעשות את זה" ולהגיע למעלה במשך שנים בחן את דרכו של ג'רי לאנגפורד, אלילו. במשך שנים הוא חיכה לו ביציאה מהאלופן של שודרו בו תוכניתו, במשך שנים הוא למד את הטכניקה. רופרט הקים לו, בביתו, ממלכת הצלחה של עצמו, הקיף את חלומו בתמונות של אליליו ובנה לעצמו מערכת טכניות תואמות, שיעזרו לו ברצף הבחינה האמיתית. רופרט יוצר מגע עם אלילו, מצליח לחדור את ד' אמותיו, ולרנע, במסע במכוניתו של ג'רי מפנית רחוב אחת לשנייה, הוא מצליח לסחוט עצה וכרטיס בקור. רופרט חושב שהפתח נפתח, אך הטיפול שלו הוא זוכה מאוחר יותר, מעושי דברו של ג'רי המורגל באלפים הפונים אליו - ממש כמו רופרט - הוא טיפול צונן שמטרתו להרחיק את רופרט מג'רי. אבל, כמו טראביס ב"נהג מונית", גם רופרט עושה מעשה וחוטף את ג'רי, כדי לסחוט הופעה. הוא מצליח, מופיע, משלם את המחיר בכמה שנות מאסר אבל "עושה את זה" ועולה לצמרת.

קשה שלא להעמיד את "מלך הקומדיה" לצד סרט אחר של סקורסה - "נהג מונית", שהיה עד עתה פיסגת יצירתו הקולנועית, למרות שהיה אחד הסרטים המוקדמים שלו. שם ובאן עוסק סקורסה בחלום האמריקאי וככונה להגשימו, שם ובאן הוא עוסק באנשים בודדים ובמעשים שאותם הם מכונים לעשות כדי לזכות בהכרה. אולם "מלך הקומדיה" נעצר הרבה לפני "נהג מונית", הוא מעז פחות, אולי גם בעצם עסיקו בעולם השעשועים האמריקאי. בגלל מגבלה זאת מסתמך סקורסה בעיקר על שחקניו - רוברט דהנירו וג'רי לואיס המביא לסרט גם את תדמיתו האל-מותית כאחד מצילוי של עולם אחר. זהו סרט הפותח חשבון ישן של סקורסה עם "השוא בזנס" ועם החלום האמריקאי, בשמם של אלה שלא הצליחו באחד מאלה. והזי מסה צניית על סולם הערכים האמריקאי, על הבדידות והשקר שמוכרת הטלוויזיה ועל חומות הניכור הנבנות מסביב ליחיד בחברה הגדולה. הסרט מצטרף לשורה של סרטים מוצלחים למדי שעסקו בנושא, אבל חוסר המקוריות שבו מונע ממנו להפוך לסרט גדול באמת חבל רק על דהנירו ולואיס בהופעת "סרטיים" ראשונה שלו

■ **גידי אורשר**

האיש בעל העדשה הקטלנית (ארה"ב, 1982)

THE MAN WITH THE DEADLY LENS

בימואי: ריצ'רד ברוקס

dir.: Richard Brooks

מפיק: ריצ'רד ברוקס; תסריט: ריצ'רד ברוקס, על פי סיפור של צ'רלס מקארי "המלאכים המצטיינים"; צלם: פרד ג' קונקמפ; עריכה: ג'ורג' גרטוול; מוסיקה: אריט קיין; שחקנים: שון קנור (פטריק הייל), ג'ורג' ג'ורד (הנשיא לוקוד), רוברט קנור (גנרל וומבט), קת'לין רוב (סאלי בלייק), רוברט ובר (הרווי), הרדי קרוגר (הלמט אוגנר), רון מדי (המלך אווד), איוון: 118 ד; שם מקורי: Wrong is Right; הפצה: סרטי א.ד. מטלון

בימאי סרטי תעודה נוסע לסך פראנציסקו לפגוש את בתו של הרקדן האגדי ואצלב ניוינסקי, כדי לאסוף חומר על סרט אודותיו. אישיותה של הבת וזרכה המיוחדת לזכור את אביה הופכים אותה למוקד הסרט, שבו היא מרבה לדבר על עצמה ועל התיאוריות שלה, מביכה את הבימאי בקאפרייות והשיגעונות שלה, כאשר בין הציגות המוקדשות לה, משולבים קטעי היומן של ניוינסקי, וקטעי מחול שנועדו להזכיר את רוחו. סרט מורו ויוצא דופן, ספק תעודי, ספק עלילתי, שעשוי להקסים חלק מן הצופים ודוקא בחריגות שלו מכל ג'אנר מקובל. ביאלוגים שלו בין מציאות לדמיון, בין תעודה לפיכציה, בין העמדת פנים לרצינות, באותה המידה, הוא ודאי יוציא מן הכלים חלק לא פחות גדול של הקהל, אשר לא יוכל לשאת את חוסר העקביות השיטתי שנימשך לכל אורכו. אין ספק שגורם לא פחות מכריע ליחס שנומערר הסרט, היא אישיותה של קירה ניוינסקי, שנוחנה בכל הגיונים של ג'אן, פרט לכישרון, במזג של כוכב אבל לא בנתונים הדרושים להיות כזה. אין ספק שהיא אשה בלתי-רגילה, אשר חיה עדיין בעל זכרונות אביה, מתמודדת עם העבר ומשתדלת (בהצלחה לא מבוטלת) להיות גודלה מן החיים, מכל הבחינות. בר קורט עושה מלאכה טובה ככינוי שני לצדיה, בדמות ביומן של סף התמטטות עצבים בהתמודדות עם קירה, הרקדן הראשי של האופרה בפאריז, פאטריק דיון, מפזין כושר מעולה שלא נוצל עד עתה בסרטים, ומאכס פון-סידוב מביא, לא רק בקולו אלא גם בנוכחותו מל המצלמה, קטעים מתוך היומן של הרקדן אשר בילה את 35 השנים אחרונות של חייו במסודות שונים לחולי נפש.

■ **דן פייוור**

ארוכה הדרך הביתה(ארה"ב, 1980)

A LONG WAY HOME

בימואי: רוברט מרקוביץ

dir.: Robert Markowitz

תסריט: דינס נמק; צילום: ביון ה. בירנראנט; עריכה: פיטר פאראשלט; מוסיקה: ויליאם גולדסטין; הפקה: לינדה אוטו. שחקנים: טימותי האטק, ברנדה ואקאר, רחנה ארקט, פול רגינה, ג'ורג' דונוזה, ויל יוטון, פלדד לוי, ברנדה אלדר, ג'ון טאקסטון.

שלושה ילדים הונל, ריווד וקרולין הננטשים על ידי הוריהם (האם-זונה, והאב, כנראה, סרטור) נאלצים במשך מספר שבועות להתקיים בכוחות עצמם, כאשר דונלד הבכור דואג לשלום אחיו ואחותו. השלושה נאספים על ידי הסוכנות לשרות המישיפחה, המפרדה ביניהם מוסרת אותם לאימוץ למישיפחות שונות. דונלד גדל בחיק מישיפחתו המאמצת האהיבת, אך מקווה יום אחד להתאחד מחדש עם אחיו. עליו רק לצפות שימלאו לו 18 שנה, אז על פי החוק יוכל לקבל את הפרטים על הימצאם של האח והאחות. בינתיים השנים חולפות ודונלד מתבסס ונושא אשה, אך קשיים על גבי קשיים שונים נערמים בדרכו לאיחוד המחודש. אין הוא אומר נושא בעוורתה של ליליאן, אם כי הסוכנות לשרות המישיפחה הוא מקווה יום אחר "לשוב הביתה".

רוברט מרקוביץ הוא בימאי טלוויזיה, שאת סרטו הראשון לקולנוע "קולות מהדממה" יצר ב-1979. מסרט שלפניו ניצר במקור הטלוויזיה האמריקנית, אבל שמשו מה היה משהחליט שהוא ראי להיות מופץ קולנוע שמעבר לים. החלטה מזוהה במקצת משום שזו מלודרמה טלוויזיונית אופינית ושיגרית, שכמה וגם טובות ממנה מוצגות לעשרות על המשך הקטן. יתכן והסרט נבחר בשל נושאו. אם כי הנושא, בעיות אימוצם של ילדים עוובים, שעשוי היה לשמש חומר למחקר דוקומנטרי מענין, משנפל לידי הבימאי מרקוביץ והתסריטאי דניס נמק, הפך לאוסף של קלישאות טפלות. מרקוביץ שהצטיין במלודרמה הבכיינית על אהבתם של זמר פופ מתחיל ומורה חרשת אילמת ב"קולות מהדממה" מנסה לפרוט על נימי חלב בספור מתיק על לר גורלם של ילדים מאומצים. המבט הממושך של דונלד הבכור והדואג בבירוקרטים המנסים למנע ממנו להתאחד מחדש עם אחיו ואחותו משלב בקטעי פלשבק מיגעים תוך-דיאלוג חופשי על פני פרקי זמן ממשכים בעורתן

פטריק הייל הוא שדרן-כוכב בטלוויזיה האמריקנית. הוא נשלח לראיון את המלך אודו, שליט הגראב, מדינה צפון אפריקנית. הגראב היתה מדינה שכוחות אל עד שהתגלו בה מרבצי נפט אדירים. במסע המדברי אל משכנו של אודו המלכותי אל פטריק סאלי בלייק, עתונאית, ומראיית אודו. זמן קצר לאחר מכן היא נהרגת בהתפרצות ואנשי המלך טוענים שהיא היתה סוכנת של הביון האמריקאני. המלך מתכוון לרכוש שתי פצצות אטום. את הפצצות מוכן לספק הלמוט אוגנר, סוחר נשק שנשוא את מרכולתו בשתי מוזדות בינוניות.

הסרט מתרחש בעתיד קרוב אפשרי, אבל מורשת ווטרגייט מופעפת בו. עוד מזימה נפשעת של סוכנת הביון המרכזית: רגז פולטי והקלטות מפוברקות. הסרט מגלה חוסר אימון כלפי אנשי שררה. לוקווד, נשיא ארה"ב בסרט, נראה כמו קאריקטורה של קארטר: כרוב הסצינות הוא לבוש בבגדי ספורט ועוסק בשמירה על כושרו הגופני — אבל מגלה הססנות כאשר מגיעה השעה לצאת לפעולה.

מודעת הסרט מסוגגנת כמו מודעה של סרט בסידרת גיימס בונד: שון קונרי פורץ קדימה מצידי רובצות שתי ריבות נאות. גם שם הסרט ממשיך את האסוציאציה: אבל העדשה הקטלנית אינה אלא ערשת הטלוויזיה, כלי נשקו היחיד של קונרי בסרט. אם כי זהו עדיין כלי נשק רב השפעה. הטרוויסט רפיק מתרה באנשיו כי אין טעם בפעולות הראווה שלהם אם לא יבצעו אותם לנוכח מצלמות הטלוויזיה, לעיני מיליוני צופים. בתחום האלימות יש חידוש בסרט? פצצות אנושיות, טרוויסטים מתאבדים בשידור ישיר.

בכמה פרטים "האיש בעל העדשה הקטלנית" דומה דמיון מפתיע לסרט אלים מאוד שיוקן בקרוב בארץ "החיל", סירטו של גיימס גליקהאוס. הדמיון הוא בנושא הכללי: קבוצת טרור מפנה איום אטומי נגד ארה"ב ונגד בעלת בריתה, על פי המזכר האסטרטגי, ישראל. בשני הסרטים מופיע אפילו פרט זה: חיסול בעזרת נורת השמל קטלנית. אולי זהו עוד מקרה שבו סרט בתקציב מצומצם מקדים את סרט היוקרה. כך, לפני יציאת "מלתעות", הגיחו לפתע כמה סרטי כרישים, ואולי זהו צירוף מקרים, דבר אחד ברור: ברוקס איננו מסתפק בפעולות וברציחות מזוויעות. הוא מביים סרט עשיר לעיפה, סרט המבטא השקפת עולם ברורה.

■ איל נגה

ליל הדממה (ארה"ב, 1982)

STILL OF THE NIGHT

בימאי: רוברט בנטון

dir.: Robert Benton

הפקה: ארלין דונובן; תסריט: רוברט בנטון, על פי סיפור מאת דיוויד ניומן ורוברט בנטון; צלם: נסטור אלמנדוס; עריכה: ג'די גרינברג; מוסיקה: ג'ון קנדר; שחקנים: רוי שידר (סם רייס), מריל סטרפ (ברוק ריינלדס), גסיקה טנדי (גרייס רייס), ג'ן גריפסי (ג'וזף ויטוצ'י), שרה בוטספורד (גיל פיליפס), ג'וזף סומר (ג'ורג' בינאם).

הפצה: סרטי א.ד. מטלון
אורך: 91 ד'

צעיר עובר ברחוב בניו יורק ומנסה דלתות של מכוניות חונות. בנסיון השלישי הוא מגלה מכונית לא נעולה ופותח את הדלת. על המושב הקדמי שרועה גופה של גבר. ג'ורג' בינאם, האדם שנרצח, היה בטיפול פסיכיאטרי אצל סם רייס, ברוק, מזכירתו של בינאם וגם אהובתו, באה למשרדו של סם ובמקשת שיחודי לאישנו של בינאם שען שנירג' השאיר אצלה. מסתבר כי ברוק היא האחרונה שראתה את בינאם בחיים. בלש המשטרה החוקר בפרשה חושד שסם מסתיר ממנו מידע. סם מחק משחק מסוכן: הוא נמשך אל ברוק אבל גם בולש אחריה.

סינמטק — ירחון לענייני קולנוע
סינמטק תל-אביב, סינמטק חיפה
מו"ל: "אייר", הוצאה לאור והפקות בע"מ
רחוב בוגרשוב 5 א', תל-אביב 63808
טל. 221057, 221081
מערכת: יוסי אורן, אלון גרבוז, עדנה פיינרו,
דן פיינרו
גידי אורשר, איל נגה, צביקה אורן, שאול
שיר-רן, דניאל ורט
סדר, עימוד: "משלט" בע"מ, מושב שילת
הדפסה: סגל,
כל הזכויות שמורות למו"ל.

לאחר ההצלחה של "קרמר נגד קרמר", עוסק בנטון בנושא מנגד ככל האפשר. הוא מביים תסריט ישן שכתב עם דיוויד ניומן. נקודת המוצא שלהם היתה סיפורו של ג'ק המרטש — בדמות אשה. "ליל הדממה" (במקור: "באישון לילה") מזכיר במשהו את "לבוש לרצח", סירטו של בריאן דה פלמה. בשני הסרטים הגיבור הראשי הוא פסיכיאטר, שני הסרטים הם תרגילים סגנוניים בעלי עלילה דלילה ובשניהם ישנה הפגנה של יכולת חזותית בסצינה ממושכת ללא מלים. "לבוש לרצח" — אנגי דיקינסון במוסיאון; "ליל הדממה" — סצינת החלום של בינאם. אבל במקום הסגנון הצעקני של דה פלמה, בנטון מציע סדרה של רישומים עדינים.

בנטון מטפל בגיבור שלו באינטימיות רבה. הוא מדגיש ביתר שאת את ההרגשה שהפסיכיאטר הוא מציגן. מעצם תפקידו. סם מכיר את ברוק עוד לפני שהם נפגשים. בינאם מספר לו בהנאה על פרשת האהבים החדשה שלו. "ברוק היא הטיפוס שלך", הוא אומר לסם. סם נלקע למצבים מביכים. הנשיקה הראשונה בינו לבין ברוק נקטעת כאשר אימו, גם היא פסיכיאטרית, מגיעה לביקור. סם מבקר בפעם הראשונה בדירתה של ברוק ומוצא אותה ערומה בחברת גבר זה. ברוק עברה לגור (כך מסתבר בסצינה מוקדמת) סמוך לביתו של בינאם והלה ראה אותה מחלון ביתו מכניסה את הגבר הזה לדירתה. יש בסרט הומאור ברור להציקוק, לסירטו "מוזמות בינלאומיות", למשל. סצינת מפתח של הסרט מתרחשת בזמן מכירה פומבית וגם מריל סטרפ צבעה כאן את שעה והיא בלונזינית מודגשת בתפקיד היפהפיה המסתורית בנוסח אווה מארי סיננט.

■ איל נגה

אנימציה בישראל

— 1982

סיכום אנימציה 1982 —

ילדים בכתי ספר ובקביצים, ימי עיון כאנימציה למורים ואת הזרם של סרטי קסמים, מ"א.טי." ועד "רוק בחלל", ופתיחתה של מיכללה רצינית לאנימציה בארץ תראה כמרבנת מאליה. ואכן, רוני אורן, אשרי אבן-זוהר וכותב רשימה זו (צביקה אורן) עובדים על ההכנות לפתיחת מיכללה כזו בסוף קיץ '83 בתל-אביב ובירושלים.

"מתוך כ-12 סרטים קצרים בשנה, בדרך כלל אחד הוא סרט אנימציה" אומרת נילי המאיר מ"עידודי הסרט הישראלי" במשרד התמ"ת, "וזה נראה לי יחס סביר בהחלט הנשמר בשנים האחרונות". פריחת הסדנאות מצביעה על הפתעות צפויות במשרדי "עידוד הסרט". אלא אם תימשך הגיאומטריה בהפקות שאיפיינה את 1982, וכל היוצרים יקצאו עצמם עובדים להפקות מסחריות.

ההתפתחויות במהלך 1982 אכן מתנהגות ככדור שלג (איטי) הגע לקראת עודף תעסוקה באנימציה כ-83. רוני אורן ("פריים באי פריים" סטודיו) הגדיל את הצוות הקבוע שלו מ-2 ל-8 איש. כאשר 5 נוספים מצטרפים בעת הצורך. דודו שליטא (אולפני קיבוץ עין גדי) הרחיב את הסטודיו ממיכנה יחיד לארבעה מיבנים, עם אגפים לעיצוב, צביעה, אנימציה, עריכה (והפקת סרטים דוקומנטריים) והסרטה. הפרויקט הנוכחי של הסטודיו — סרט בן כחצי שעה (!) באנימציה מצוירת רבת פעילות, נמצא בשלבי יצירה ראשוניים וכבר מעסיק את מרבית האנימטורים הטובים בארץ. עם תיגבור של "כוכבים" זדים כשחקני תיזוק: פיית האבלי ("כל אחד רוכב על הקרוסלה") באה ארצה להכנת התסריט. ביל ליטלג'ון (אנימטור צמרת מזה למעלה מ-40 שנה, כולל עבודה על קטע ב"רוק בחלל") היה כאן לפיתוח תסריט ותכנון תנועה ("ליי-אאוט"). ושני אנימטורים קנדיים — ארני ליפסי והלן בסן, יבאו ועובדים עתה על קטעי האנימציה המורכבים יותר בסרט.

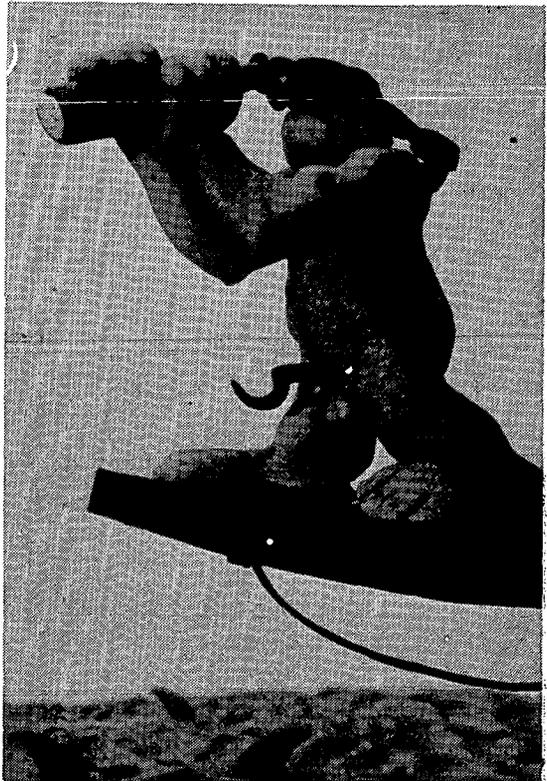
הפקה זו, כמו מרבית ההפקות הגדולות ב-1982, עוסקת בנושאים חינוכיים-לימודיים. כמו הסרט "תודה" אותו השלים דודו בתחילת השנה; הסרט "קצב" (20 דקות! בסיוע "עידודי הסרט הישראלי") עליו עובד דודו בזמנו החפשי; ומספק הקצרים/קצרים שעשה להפקת הענק של הטלוויזיה הלימודית לגירסה העברית של "רחוב שומשום" ("סוזמי סטריט"). לאותה הפקה של הלימודית יצרו סרטים גם רוני אורן, יגאל דורון, טוביה קורץ ואחרים.

בעוד הסטודיו של רוני אורן מפיק ב-1982 למעלה מ-50 סרטים סבלו רוב האנימטורים העצמאיים מבעיות ביטחון. "תעזוב אותי מסיכומים של 1982. אני מעדיף לשכוח שבכלל הייתה שנה כזאת!" שפך עלי שלמה בן שמואל (סטודיו לאנימציה באולפני הרצליה), "אתה יודע מי היו המעסיקים העיקריים שלי השנה? אריק שרון ורפול...". ואכן, המלחמה והמילואים גנבו חדשי יצירה רבים. מצד שני, נראה כאילו משרד הביטחון "גילה" את האנימציה. "בינינו שולחן חול ענקי" מספר בתלהבות יגאל דורון, "ועשינו עליו פעילות שריון מאסיבית בלי לבזבז ליטר אחד של ד... או יום אימונים או כלי התוצאה, עם כל הטכניקות המתוחכמות שבהן השתמשנו, יותר אמינה מסרטי ההדרכה המקובלים שצולמו עם שריון "חי" ובחיסכון תקציבי עצום!"

הפקות למישרד הביטחון, סרטים לימודיים-חינוכיים לטלוויזיה הלימודית ולגושאים ביהדות, קטעי אנימציה ל"סרטי קסטל" (ירושלים), עשרות סרטים שנעשו על ידי ילדים לחכנית הטלוויזיה "שמינות באויר" (חנן קמינסקי) ובסדנאות בקיבוץ חצרים, דגניה א' (צביקה אורן) ובכית ספר לילדים מוגבלים

שלושה אנשים חתיים, מראשי ישיבה ידועה, מבקרים בסטודיו של רוני אורן בירושלים. "אמור לי", שואל אחד, "יש ככלל עבודה באנימציה בארץ?". "הודישה לפרטי אנימציה היא ענין של מעגל סגור", עונה רוני, "אם אין אנימטורים טובים — אין לקוחות ואין דרישה. ולהיפך". ובשנת 1982 חגג "הלהיפך".

ר' יוסף אהרונסון, אחד מן השולשת הנ"ל, הגיע סוף סוף ב-1982 לשלבים מעשיים לקראת הפקת סרט חינוכי שחלם עליו מאז השתתפותו בסדנת אנימציה (מוסיאון ת"א) ב-1978. כמוהו, הגיעו למעלה ממאה "חולמים" אחרים ליצירה מעשית באנימציה, הן בסדנאות פרטיות, בלתי מטובסדות, והן במחלקות אנימציה במסדרות המוכרים: "בצלאל", אוניברסיטת ת"א, המידרשה למורי אמנות (רמת-השרון), והמיכללה להכשרת אקדמאים להוראה (רמת-גן). הוסף לכך סדנאות

"קפטן הוק" — עיבוד ועיצוב של רוני אורן מתוך סדרת גירסאות פרוידיאניות לאגדות מפורסמות. הסרט הופק לטלוויזיה הברטית.

מחשבה אחת קדימה" – תשדיר פרסומת לחברת "סהר" –
 בימיו ועיצוב: יגאל דרון – סטודיו דאר.

(אשרי אבן זוהר), נותנים תמונה כללית נכונה של שנת אנימציה מעניינת מאד ורבת פעילות.

כרגיל באנימציה, כל הפעילות הזו נעשית בצינעה, כאילו תחת מעטה של סודיות, וכך קורה שלתחרות הסרט הישראלי הקצר נשלח רק סרט אחר ("מיצי", אלכס וטובה בלמן) ואף הוא אינו עומד בקריטריונים המקובלים בעולם להגדרת סרט אנימציה – לפחות 40% מצולמים תמונה-תמונה.

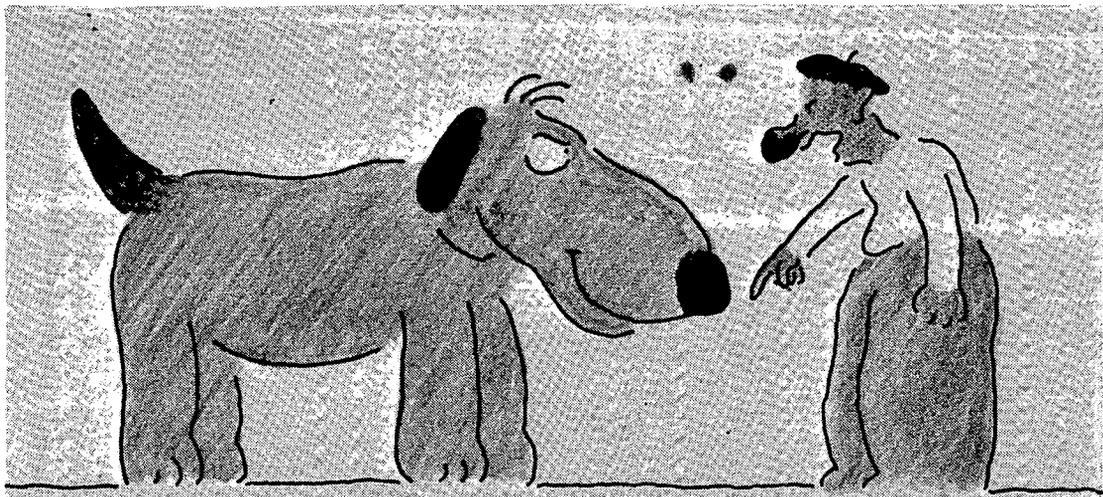
כדי להנות מסרטי אנימציה אחרים יהיה צורך, כנראה, לחכות עד שמישרד החוץ, מישרד החינוך והתרבות, ארכיון הסרטים הישראלי ושרות הסרטים הישראלי יגלו את אוצרות אמנות האנימציה הישראלית, יגיסו תקציב לרכישת עותקים וכנהוג בארצות רבות במערב, יקרינו בגאווה ברחבי העולם (ובארץ) תוצרת מקומית שאיכותה נמצאת ברמה בינלאומית.

אי אפשר לסיים את סקירת האנימציה הישראלית ב-1982 בלי להזכיר שלבד מהאנימטורים, האולפנים והסדנאות שפורטו לעיל קימים עוד רבים שלא הוזכרו. החל בחתיקים כיוסף באר וטוביה כרמלי, וכלה בצעירים כשי כהן, ענת אור-מרמרי, אגור שיף, ששון גואטה, יקי קופמן וכמובן, אוספי הכשרונות שבטלוויזיה הכללית והלימודית. צריך להזכיר גם את המפגשים שאורגנו על ידי "בצלאל" (יצחק יורש) עם אמנים אורחים: המעצב/ מאייר האיטלקי עמנואל לוצאטי, האינמטורית האמריקאית-קנדית המצוינת קרולין ליף, והבריטייה בוגרת "בצלאל" – אן שרון. ולסיום חידוש פעילותו של האיגוד הישראלי לאנימציה (בסיוע המכון הישראלי לקולנוע).

כמו שדברים נראים היום, צפוי בסוף 1983 סיכום הרבה יותר ארוך וכהחלט בהחלט מאושר.

צביקה אורן ■

"שב" – מתוך סדרת "רחוב שומשום" לטלוויזיה. בימוי: רוני אורן. אנימציה: נעם נרב.

שיח חרשים

שום דבר חדש לא נאמר בסימפוזיון על עידוד הסרט הישראלי, שנערך בסנימטק ירושלים באמצע ינואר. לפחות שום דבר חדש, ככל שזה נוגע למי שקרוב לענף זה בישראל. הדברים פשוט נאמרו בצורה מפורשת יותר, חדה יותר וחרפה יותר. אם זה יעזור או לאו, רק הזמן יידע לענות. אבל צריך לקוות.

● אמן או זבן

כבר ממבט ראשון, תוך סקירה של היושבים באולם הסינמטק הקטן, ברור היה שיושבים בו שני עמים שונים, מצד אחד התעשייה, מן הצד השני האמנות. מובן שבשני המקרים צריך לקבל את ההגדרות כערכון מוגבל. לא כל מי שרוצה להיות אמן, יש לו מאנירות של אמן ושאיפות של אמן, הוא אכן אמן. אולם מה שהיה ברור, מעל לכל ספק, הוא שבמקום ישנן שתי גישות יסודיות שונות לקולנוע ושביל זהב ביניהן, אין לעת עתה. מצד אחד יושבים אלה שסבורים כי סרט הוא כראש וראשונה מיצור צריכה, בתור שכזה הוא צריך להיות מכיר, ואם הוא יכול להיות גם אמנותי, ולזכות להערכה של האינסטיטוט, מה טוב, אבל זה לא הכרחי. מצד שני יושבים אלה שרואים בסרט אמנותי לכיטוי אישי, ליצירת אמנות, אלה שבעיניהם העיקר הוא ההזדמנות לומר את אשר עם ליבם, כפי שזה מונח על ליבם. אם זה יכול גם להכניס כסף, באיתה ההזדמנות, אין התנגדות, אבל הנאמנות לכוונת היוצר, זאת המטרה הראשונה החשובה והבלעדית.

● הקרן על המוקד

מאחר שהסימפוזיון נערך על-ידי הקרן לעידוד סרטי איכות ישראליים, מרכז הסרט הישראלי והמועצה לתרבות ואמנות, נטל על עצמו זאב בירגו, יושב-ראש הקרן ומקורב לשני הגופים האחרים, את הנחיית האירוע. בירגו היה ממונה, בעבר על מרכז הסרט הישראלי במישרד המיסחר והתעשייה, שימש במשך תקופה מסוימת מתאם הפקות בחברת הפקה בינלאומית, והוא מיועד על-ידי אבנר שלו, ראש המועצה לתרבות ואמנות, להיות גם יושב-ראש המדור לקולנוע של המועצה. עוד יצור כלאיים שיצטרף למכון לקולנוע ולקרן לעידוד סרטי איכות, אבל תפקידיו המדויקים לא הוגדרו עדיין.

הנושא של הסימפוזיון היה לכאורה עידוד כל הסרטים הישראליים, אבל אחרי דברי פתיחה של כמה מן המעורבים בתהליך העידוד, ברור היה שהקרן היא זו שעומדת במוקד הדין. אמנם היא סיפקה השנה רק ארבעה מתוך 14 הסרטים שהופקו בישראל, אבל רב הנוכחים במקום היו טרודים בארבעה הללו, או ליתר ריוק, באפשרות לעשות סרטים כאלה בעצמם.

מה שנאמר בדברי הפתיחה, ואף צוין בטבלה תלויה על הקיר, היה ברור מאוד. הענף כמשכר. כי אין די צופים (כשנה האחרונה רק 1.650.000 באו לראות סרטים ישראליים, בהשוואה לשנות שיש שבהם הגיעו 3.5 מיליון), ומשום שהעידודים למיניהם אינם מספיקים כדי שסרט ישראלי יכסה את השקעתו. במיסגרת זו הבטיח גד סואן, שמשפל במישרד המיסחר והתעשייה בתעשיות קלות, ובמיסגרת זו גם במרכז הסרט, ששיטת החזר המס (שם בדוי, כי הרי אין כבר מסים,

הכוונה לעידוד סרט לפי מספר הכרטיסים שהוא מוכר) תשונה כך שסרט יוכל בעזרתה להגיע לכיסוי ההוצאות אחרי 100.000 צופים ראשונים (ורוב הסרטים הישראליים אינם זוכים ליותר).

● איפה השיטה?

מכאן והלאה, כל מה שנוגע לסרטים בכלל פשוט נשכח, והכל עסקו בקרן. ומסתבר שיש בהחלט כמה לעסוק. אמנם הקרן לסרטי איכות משקיעה היום רק כחמישית מתקציב של סרט ממוצע, אבל זו השקעה במזומנים, מלווה בתעודת הכשר של איכות (כי אם היא משקיעה, סימן שזה טוב), ויש לכך ערך לא מבוטל. ומסתבר עוד שהקרן שינתה בשנה האחרונה את שיטת הפעולה שלה, אם כי מה השיטה החדשה, זה עדיין לא כל כך ברור. בעבר, להזכירכם, פעלו בקרן שני רפרנטים עצמאיים, כל אחד רשאי היה להחליט על פרויקטים שראויים לתמיכה, ומן הרגע שהחליטו, הם ליוו את הפרוייקט עד למימושו, ולא היה שום פוסק אחר, פרט למיקרים הבודדים בהם התעררו בעיות ציבוריות. אז נתבקשה הנהלת הקרן לתת חוות דעת בנידון, אבל רק כמה שנוגע לאספקט הציבורי של הסרט המיועד, ולא מבחינה מקצועית.

● מי הם הלקטורים?

השיטה החדשה שונה. אין עוד פוסק יחיד. כל הצעה נשלחת לשלושה לקטורים, מתוך רשימה של שבעה המועסקים על-ידי הקרן. ביניהם מפיצת סרטים (דליה שפירא), מבקר קולנוע המלמד גם באוניברסיטה (יגאל משיח) וסופר (תנוך ברטוב). באורח מזורז למדי, שניים משמות הלקטורים חסויים, כאילו הם מתביישים כמה שהם עושים או פחדים ליטול אחריות. באורח מזורז עוד יותר, אחד הלקטורים לא ידע כלל שהוא לקטור. הכוונה לכימאית גיודי לרן, שאמנם נתבקשה לתת חוות דעת על כמה תסריטים, אבל אף פעם לא הסבירו לה מה תפקידה ומה אחריותה, והיא אכן מחתה על כך בתוקף. לא ברור מי מחליט לאיזה לקטורים שולחים איזה תסריט או מדוע, ורשימת אי-ההכנות עוד לא נסתיימה.

הלקטורים קוראים, שולחים חוות דעת בכתב וזאת מוצגת בפני הנהלת הקרן, המורכבת מפקדי ציבור, מפוליטיקאים, מסופר אחד (חיים באר) וממפיץ אחד (מיכה שגוריר, שכנראה עומד להתפטר מחוסר זמן). הם עוברים על ההערות של הלקטורים, מחליטים איזה סרט ייעשה מתוך הסרטים שהומצאו (לפי איזה קריטריונים?), ובחרים רפרנט, איש מקצוע, שילווה את ההפקה ויבטיח שאכן מה שהקרן עודדה זה מה שעשה, ושהמסגרות התקציביות שאושרו, הן אלה שישושרו.

● צנזורה סמויה

רחל נאמן, שעבדה בעבר כאחד משני הרפרנטים העצמאיים של הקרן, טוענת שיש בכך טעם לפגם. קודם כל, גוף של אנשים לא מקצועיים הוא בעל הפסיקה הסופית וקובע מה ייעשה קודם, מה אחר-כך ומה בכלל לא. שנית, יש כאן, לדעתה, פתח לצנזורה סמויה או לא כל כך סמויה. היא אמנם לא הזכירה מקרים מפורשים אבל כל מי שישב באולם ידע שבימים אלה קיים עימות חריף בין הקרן לאחיה של רחל, יהודה גיאד נאמן, על סרטו החדש, על מגש הכסף, אשר לדברי הקרן, לא צולם לפי רוח התסריט שהוגש לה.

זה כמובן הכעים מאוד את חברי הנהלת הקרן. שלשה מן החשעה קמו מיד למחות, הכריזו שאין שחר להאשמות של רחל נאמן, שהם אינם רואים עצמם מוסמכים לקבוע מבחינה מקצועית את גורל הפרוייקטים, ובכלל אינם רוצים בכך. עם

זאת, בסוף היום, הודה זאב ביוגר שכדאי מאוד להסביר את פעולת הקרן על כל שלביה, כדי שצדק לא רק יעשה, אלא גם יראה.

המסקנה פשוטה: אם הסרטים המכונים "סרטי איכות" לא יתחילו להכניס קצת כסף, ומהר, אולי לא יהיו עוד בעתיד סרטי איכות. "הפסד קטן", סברו חלק מן הנוכחים, אלה מן התעשייה, המעריכים שסרטי איכות של ממש, זה משהו כמו תותחי נאברון. "אסון כל יוער!", מזוהירה גינדי לרץ ומשתוממת איך בכלל אפשר להעלות על הדעת רעיון שכזה.

אחר כך, עלה על הפרק המושג "איכות", והמושג "ישראלי", שניהם מושגים המופיעים בהבלטה בשם הקרן. על איכות הוסכם על הכל שאין שום דבר מוסכם, והלגה קלר, גם היא רפרנטית לשעבר, הודתה כי לעתים כל מה שהיא יכולה לומר, הוא שיש לה הרגשה פנימית כשהיא קוראת משהו טוב, ועל סמך ההרגשה הזאת היא מוכנה לתת גיבוי לפרוייקט. ההרגשה יכולה להיות נכונה או יכולה להיות מוטעית, היא מודה. לראייה, כאשר יצחק "צפל" ישרון הציע את נועה בת 17 היא הייתה משובשת שאיש לא ירצה לראות סרט כזה ודחתה אותו. היום, נועה בת 17 הוא המוצג שבו מתגאה הקרן. הסרט היחיד מבין ה-20 שהפיקה, אשר החזיר את השקעתו ואפילו הרוויח.

● צינור בכיוון אחד

זה כבר מקרב אותנו למושגים של מנהלי הקרן על מה זה איכות. כדברי אבנר שלו, שהוא חבר הנהלה בקרן. כפי שהצגה טובה מוצאת קהל רחב, כך גם סרט טוב צריך למצוא קהל רחב (מה שלא וודאי כלל וכלל). מדבריו אפשר היה להרגיש שהוא חש מבוכה מול רבים מסרטי הקרן ואינו יכול שלא לראות את קשיי הקומוניקציה שלהם עם הקהל הרחב, אלא כליקוי. נימה דומה עלתה, אם כי בצורה חריפה פחות, מדברי בירגר, ואילו עדי אומראי, חבר הכנסת שנילחם בזמנו להקמת הקרן (יחד עם מי שמכחן היום כשר התיירות, אברהם שריר) ביטא את פיקפקויו בדרך אחרת. לדבריו כל מה שהקרן עושה היום, היא לשמש צינור להזרמת כספי ממשלה לקולנוע. וזה הולך רק בכיוון אחד. אבל החלק הרי משקיפה ולא מעניקה את כספיה, ומותר היה לצפות שהקרן, לא השקעה מחזור, כדי לאפשר סרטים נוספים. במצב הנוכחי, הוא אומר, מי יודע אם הקרן תוכל להמשיך ולהתקיים גם בעתיד.

● תיאטרון-כשר – קולנוע-ממזר

ובאמת, איך אפשר? מי היה מעז למשל לומר לתיאטרות שיחכן ולא יהיה עוד כסף להזרים אליהם, ומי היה מעלה על דעתו לומר זאת למוסיאונים? אלא ששם יושבים אנשים המקובלים כאנשים רציניים, ונגדם אי-אפשר לנקוט באמצעים כאלה, משום שמיד קמה שעורריה ציבורית, אותה הם מייטיבים ללבנות, גל של התפטרות מאיים לשתק את חיי התרבות, והברזים נפתחים בחזרה. לא כן בקולנוע, שם אין איש מתפטר, ואין איש מקים שעורריות, אם התקציב גדל מקטרים שלא גדל מספיק, אם התקציב קטן, מקטרים שהוא התכונן, תמיד מקטרים, אבל אין לובי שיקום וילחם. מה הפלא שוודד קוטלר, אשר ישב כצופה מן הצד, לא יכול היה לשתק את הדרשוש בצד הנושא המרכזי, קם על רגליו והכריז שזו בושה לתת לקולנוע כל כך מעט, כאשר הוא משרת כל כך הרבה צופים, ולא יתכן שהקולנוע יהיה מופלה לרעה ביחס לכל האמנויות האחרות. השתיקה הרועמת של כל אלה הנותנים כספים, החרישה אותניים.

● מיהו ישראלי?

באשר לפסקה "ישראלי", הויכוח היה במישור אחר. דניאל וקסמן קם וטען שסרט ישראלי, כלומר אותו סוג סרט שיש לעודד, הוא סרט מצולם בישראל, עם צוות ישראלי, המשתמש בשירותים ישראליים, אבל מעל לכל, זהו סרט שזן בבעיות ישראליות, בתוך קונטקסט ישראלי, ומדבר עברית. זה הרחיק מיד את דמם של כל אלה אשר מנסים בכל ימות השנה להרים קר-פרודוקציות, למכור סרטים מראש בעולם, ולחשוב במושגי השוק. "ישראלי" הם טוענים, הוא כל סרט שנעשה בארץ, נקודה. שידבר הוטנטוטית, אם זה יעזור למכור אותו, זה בהחלט לגיטימי. המסקנה: כל אחד ממשיך להחזיק בדעתו, והנושא ילובן אולי, כהודמנות אחרת.

● השוק בוכה

הפצה: זה נושא כאוב בהחלט. אמנם, ההבדיל משנים קודמות, שבהם קשה היה למצוא מפיץ שיסכים ליטול לידיו סרטי איכות ישראליים, היום יש כבר כאלה. הם לוקחים במשורה, בזהירות, ולא את הכל, אבל לוקחים. תלונתם, כפי שהשמיעה אותה ניצחונה גילעד, המנהלת את סרטי נחשון, שהבימאים הצעירים אינם רוצים לשמוע עצות, בעיקר כשהן באות ממפיצים. מצד שני, היא מספרת, בתי הקולנוע אינם ששים כלל לקחת ממנה מוצרים איכותיים, והיא משוועת לפעמים למשהו כמו אסקימו לימון או ספיחס, דחמנא ליצלן, כדי שזה יממן לה את המאמצים לטפל בסרטים אחרים, ואולי אפילו יספק בידיה מנוף ללחוק על הקליינטים (זאת לא אמרה, אבל מי שמכיר את השוק יודע שאין זה אלא נוהג מקובל).

מה שנוגע להפצה בחוץ-לארץ, הנושא כאוב עד כדי כך שכמעט אי-אפשר לדבר בו. כי כל המוסדות משתפים פעולה יחד לחוסר מעש מוחלט. ליתר דיוק, מרכז הסרט הישראלי משתתף בשני אירועים בינלאומיים בשנה, אחד בתורש אפריל, השני הוא פסטיבל הסרטים שם. שני האירועים חשובים ויוקרתיים בהחלט, אלא ששניהם צמודים זה לזה, ובכל יתר חודשי השנה, אין קולנוע ישראלי במפת שווקי הקולנוע. אשר לאפקטיביות של ביתני מרכז הסרט, היא יחסית מאוד, במיקרה הטוב ביותר, ולו רק משום שבייתנים אלה ניראים הרבה יותר נלהבים לטפל בסרטים המסחריים מאשר בסרטי האיכות.

● הבימאי כמו שֶלְפָר

איש אינו יודע בעצם מדוע קיים המצב הזה. הכל מסכימים שצריך היה לקחת אדם מיומן שיטפל במכירת סרטים בצורה אינטנסיבית, במשך כל השנה. מרכז הסרט אינו מסגול לחרוג ממוסכמותיו: נקבע שהוא משתתף בשני שווקים בשנה, יקוב הדין את ההר, ההחלטה לא תשונה. איש מיומן לא נימצא, ומה שקורה הלכה למעשה, הוא שבימאים אומללים נאלצים להופיע כמו שֶלְפָרִים (זאת המילה בה השתמשו הבימאים עצמם) בשווקים השונים, נושאים את סרטם מתחת לבית השחי ומנסים לשכנע לקוחות פוטנציאליים באיכותיותו. מצב בהחלט מבין לבימאי וללקוח. אבל מה לעשות, זה מה שיש.

אשר לאירגון שבועות של הקולנוע הישראלי בחוץ לארץ, הנושא אפילו לא עלה על בול שפתותיהם של המשתתפים. מדוע לא? פשוט, הכל הישבים, כולל אלה שעוסקים באמנות, כי העיקר הוא להשיג ממן, למכור הרכה וכיוקר. לא כמו

הכלגים או ההולנדים (אליהם התיחס בירגן כביטול), אלא לפחות כמו האוסטרלים. כשביל התחלה זה לא היה רע להגיע להישגים של בלגיה והולנד, אבל מילא, לא בזאת המדובר עכשיו.

● האימפוטנציה של משרד החוץ

כי הקולנוע, עד כמה שזה עשוי להישמע מוזר ומרתיע לאזניים מסוימות, הוא גם מוצר תרבותי, חלקן ראווה של המדינה, לטוב ולרע, והצגתו מחוץ לגבולות הארץ יכול לתרום רבות, הן לארץ, והן לקולנוע. זה הרי קורה גם באמנויות אחרות, הלא כן? אלא מהי? על ההסברה בחוץ לארץ ממונה משרד החוץ, ובמשרד החוץ שייך הקולנוע כאמת לאגף ההסברה ולא לתרבות. ואז, כשבאים קברניטי אגף זה להחליט מה טוב ומה רע להסברה, מסתבר להם שהסרטים הישראליים אינם מציגים את אותה הדמות של ישראל, אותה הם רוצים להקרין. לכן הם מושכים את ידם מן הסרט הישראלי. העובדה שסרט ביקורתי יכול להיות מחמאה למדינה שבה הוא נעשה, משום שהוא מצביע על מישור דימוקראטי שבו אפשר להביע ביקורת, לא חדרה עדיין לתודעת המסבירים. אולי משום שרוב השכונות הישראליות שנערכו עד עכשיו בעולם, נועדו בראש ובראשונה לקהילות היהודיות, ואולי ליורדים חולי נוסטאלגיה, ואלה, מקום מושבם בניכר, אינם יכולים לסבול ביקורת נגד המדינה שהם אוהבים מרחוק. אולי הגיע הזמן שהקין לעידוד סרטי איכות, למשל, תציג את פירות עבודתה ברחבי העולם, לא כדי לגרום נחת לתורמי המגבית, שכבודם במקומם מונח, אלא כדי לעניין את אוהבי הקולנוע במה שנעשה כאן, ואולי יפסיקו לומר שוב ושוב, כפי שציטט אותם זאב בירגן: "אתם הישראלים אינכם יודעים לעשות סרטים".

● מי לא היה

בעצם, הסימפוזיון צריך היה לכלול גם דיון בסרט הקצר ובחוראת קולנוע. מחוסר זמן, זה בוטל וטוב שבוטל. כי בין הנעדרים הבולטים, שאי-נוכחותם הוא נקודה שחורה לחובת המארגנים, בלט גיאר נאמן, שהוא ראש החוג לקולנוע באוניברסיטת תל-אביב. איך התכוננו לדון על חוראת הקולנוע בישראל או בסרטים קצרים (רוכם סרטי סטודנטים) בלעדיו, זה קצת קשה להבין. מצד שני, מתקבל על הדעת שיש יותר מקשר מקרי בין הויכוח שלו עם הקרן בקשר לסרטו להיעדרותו מן המקום. אבל לפחות שני גורמים מרכזיים אחרים נעדרו: מצד אחד, חסר היה מישהו שייצג את מנחם גולן, יורם גלובוס וסרטי נח (או שמא צריך לומר קאנון). לפי כל הסימנים, הם עומדים לשוב בתגופה רבתית להפקת סרטים בארץ, וגם מי שאינו שבע נחת מן הסרטים שלהם, לא יוכל להתכחש לעובדה שיהיה להם הרבה מה לומר בציבוב פני הסרט הישראלי.

● איפה הטלוויזיה?

הגורם השני, ואולי עוד יותר חשוב, הוא הטלוויזיה. במיוחד כאשר הכל באים בטענות, דורשים שתשקיע יותר ביצירה המקומית, שתקנה יותר סרטים ישראלים לשידור, שתיכנס לקורפוראציות עם גורמים עצמאיים ישראלים. חובה היתה שיהיה מישהו שישכיל על כך. התמונה שהתקבלה במקום היתה שקיים כאיזשהו מקום במדינה גוף אדיר אמצעים, שמתחלל

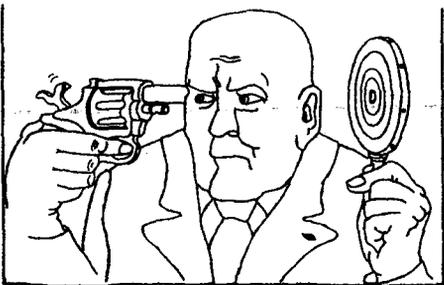
לקולנוע הישראלי בכוונה תחילה. לפחות צריך היה לתת לגוף הזה, שהוא לא כל כך אדיר אמצעים, להסביר את עצמו, וזה לא נעשה.

אשר למסקנות הסופיות, הן מדברות בראש ובראשונה על ריכח גדול יותר של המאמץ לפיתוח הסרטים. עמוס מוקדי (שהפיק את צלילה חוזרת), טוען שאחת הבעיות היסודיות של הקולנוע הישראלי נעוצה בעובדה שאנשים מתחילים בהסרטה בלי שיהיה בידם תסריט גמור, ועד סוף ההסרטה התסריט ממשיך להיות לא גמור. התוצאות נראות אחר כך, בבירור, בתוך הסרט. איש לא סתר את דבריו, במיוחד לא אנשים כמו יגאל משיח וגזדי לוף, שקוראים תסריטים בכמה ועדות, ונוכחים שוב ושוב עד כמה קשה המצב. מסקנה אחרת, מדברת על אירגון אפשרי של לובי אשר ילחם כדי להגדיל את הנחת של הקולנוע בתוך העוגה הכללית של התמיכה באמנויות. איך זה ייעשה, על כך לא דיבר איש. אולי צריך היה לרתום את עודד קוטלר לעניין, ואז אולי היה סיכוי שיתקדם, כי מסתבר שאנשי הקולנוע אינם מוכשרים ביותר בשטח זה, לא הפקידים, לא היוצרים ואפילו לא אנשי הציבור המעורבים בעניין. כאילו הם קצת מתביישים במה שהם עושים, ומעדיפים משיהו אחר יעשה את מלאכתם עבורם. ומסקנה נוספת: אלצו את הטלוויזיה לשתף פעולה — המלצה בהחלט הגיונית, אם היא בכלל ניתנת ליישום.

● להפסיק לפטפט ולהתחיל להתאמץ

מה יהיה הלאה? ברור שהמפיקים המסחריים יצאו מן הפגישה בהרגשה שכל מה שהתרחש שם לא נגע להם במיוחד, שבעצם עסקו הרבה יותר מדי בבעיותיהם של ילדים מתוסכלים אשר אינם יודעים דבר וחצי דבר על קולנוע. הם ימשיכו לחתור לקראת השגת מטרתיהם בכיוונים משלהם, כי מפטפטים על סרטי איכות לא תצמח להם ברכה. אשר ליוצרים המתוסכלים, הם מקווים שיימצא מי שילחם עבורם, משום שהם עצמם, כפי שצוטטו תוך כדי הכנס, עסוקים מדי בתהליך היצירה כדי לעסוק בדברים גשמיים שכאלה. קריאתו של דני וולמן (שעשה לאחרונה סרט עבור מנחם גולן באיטליה) למצוא גשר בין שני הקצוות, נפלה על אוזניים ערלות. זה נכון שמצב כזה קיים לא רק בישראל, אבל במיקרה זה, צורת רבים אינה חצי נחמה. כי הקולנוע כאן הוא כל כך קטן, שללא מאמץ משותף של כל הנוגעים בדבר, קשה יהיה להניע את העגלה קדימה.

■ דן פינרו

משתלם לשלם ב- **ישןראכרמט** **ישראנקרד**

• בנק המעלים בע"מ • בנק המזרחי המאוחד בע"מ • הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ • בנק קונטיננטל לישראל בע"מ • בנק מסד בע"מ • בנק הבוזה לישראל בע"מ • בנק עזר הכהן בע"מ • בנק אמריקאי ישראלי בע"מ • בנק אצור החייל בע"מ • בנק מעלי אגודת ישראל בע"מ • בנק צפון אמריקה בע"מ • בנק למומן ולסחר בע"מ • בנק עין חרז בע"מ • בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ • בנק אמריקאי ישראלי בע"מ • בנק אצור החייל בע"מ • בנק מעלי אגודת ישראל בע"מ • בנק צפון אמריקה בע"מ • בנק למומן ולסחר בע"מ • בנק עין חרז בע"מ

די-טל

אפשר להציע לך חברות?

בקיצור, מה אתם יודעים. תמיד משתלם לשלוח פרטים פנס אדום. אם עדיין אין לכם פנס – הכנסו היום לבנק הפועלים ושאלו איך מתקבלים לחברות פנס אדום. ואם כבר יש לכם –

רואים את הפנס האדום הזה? מי שיש לו כזה בכיס – לא צריך הרבה יותר. כי הפנס האדום אומר הרבה: הוא אומר חשבון בנק משגל עצמך – אם אתה כבר בגיל 16 – ואפילו פרטים בנק-קט למשיכת מזומנים. והוא אומר הטבות אחרות לבני 12-18 כמו קסטה או תקליט

הציעו חברות לחברים שלכם!

חינם אין כסף, הנחות במופעים ובהצגות, שי מיוחד...

בוא לגדול איתנו.

בנין הפועלים

אגודת הפועלים ישראל